

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institvtionvm// Ad Vniversvm// Ivs Pontificivm, Sive//
Canonicvm, Libri Qvatvor**

Lancellotti, Giovanni Paolo

Basileae, 1566

Primi Libri,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61756](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61756)

INSTITVTIONVM IVRIS
CANONICI LIBER PRIMVS

INCIPIT.

Io. Paulus Lancelottus I. C. Perusinus, Iuris
Pontificij Candidatis s.

PROOEMIUM.

Libros Iuris Ponti-
ficij diligenter in-
tuētib. facile appa-
rebit eos ad quan-
dam imitationem
illorū, qui in iure Ciuili extant,
fuisse conscriptos, atque dige-
stos. Nam vt illi Romani Imper-
atoris, sic hi Romani Pontificis
authoritate potissimū nitūtur,
ac velut illi Romanorum Impe-
ratorum constitutionibus, Sen-
natus, aliorumq; magistratuum
placitis, & Iurisconsultorum re-
sponsis constant, sic in hos Pon-
tificum itidem Romanorū san-
ctiones, sacrorum conciliorum
decreta, & sanctissimorum viro-
rum haud dissimili ordine con-
gestæ sententiæ conspiciuntur:
quæ omnia tam pari postmodū
studio posteritas amplexa est, et
tam eodem stylo interpretata,
vt inter bonas artes nullæ pror-
sus sint, quæ tanta similitudine
fese inuicem contingant. Non
parua hinc nos interdum cepit
admiratio, quānam ratione con-
tigerit, vt veluti Imperatorio no-

mine Cæsarei Iuris in certos li-
bros redacta sunt elementa, nō
ita etiam ad vsum studiosæ iu-
uentutis ad ius Canonicum ab
ipsis Pontificibus compositæ In-
stitutiones reperiantur, cum id,
si, vt quidem nunc est, contem-
plemur, ædificij cuiusdam refe-
rat speciem ianuis atque omni-
propemodum aditu carentis, &
vna hac tantum dissimilitudine
à iure Ciuili seiūgatur. Accedit,
quòd, cum nemo sit mortalium
qui gloriæ cupidine non tanga-
tur, hoc non sine magna sua lau-
de facturi videbantur. Sed Ve-
teribus quidem facile id igno-
sci poterit, in iaciendis & struē-
dis huius Iuris fundamentis vi-
delicet occupatis, & quasi mate-
riæ defectu impeditis: at Recen-
tioribus, eius facultatis tractati-
bus ad iustum corpus excrescē-
tibus, Institutiones inde elice-
re, & quasi de rudi marmore sta-
tuæ cuiusdam effigiem ducere
non difficile fuisse: & quæ no-
strorum est felicitas temporum,
non modò in ea re illustrium vi-

torum opera uti, verum etiã per
 se id præstare nonnulli potuis-
 sent. Sed & horum quidam v-
 ræ breuitate, quidam multipli-
 cium hæresium, bellorumq; tam
 ciuiliũ, quàm externorũ pro-
 cellis facillè excusari possunt.
 Quis enim in sacri Apostolatus
 fastigio vniuersæ ecclesiæ præ-
 sidens, atq; orbem ipsum princi-
 pum discordijs fluctuantè, bel-
 lorumq; incendijs æstuantè cir-
 cumspiciens, ad ocium literariũ
 variè agitatũ animũ facillè
 possit appellere? Sed hoc nos
 parũ aliquando perpendisse vi-
 deri possumus. nam cùm in au-
 la Romana difficillimis tempo-
 ribus degeremus, de Institutio-
 nibus Iuris Canonici Pontificio
 nomine conscribendis, Iustinia-
 ni Imperatoris exẽplo, ipsi Ro-
 mano Pontifici suggessimus: &
 quamvis minũs fortè oportu-
 nè, de his tamen conscribendis
 ab eodem mandatũ accepimus,
 & quantum in nobis fuit, etiam
 expleuimus: siquidẽ intermisso
 superioribus annis prælegendi
 ac patrocinandĩ munere, impẽ-
 sè operam dedimus, vt per nos
 huiusmodi Institutiones cõpo-
 nerentur, quæ, vt Pontificio no-
 mine exirent, non indignæ iudi-
 carentur: quod quidem ex sen-
 tentia nobis celsisse, ita locuple-
 tissimum summorum virorum
 probauit testimonium, vt illæ
 iamiam de manu Pontificis in
 manus vestras venturę crederẽ-

tur: Sed vsque adeò postmodũ,
 cum Romæ ob eam vnũ n rem
 diu fuisset, supremæ manus
 impositio differebatur, vt qui
 grauissimis, ac multiplicib. vn-
 dique ad sedem Apostolicã con-
 fluentibus negocijs admodum
 senem Pontificẽ, & natura ipsa
 (vt aiebant) valde cunctatorem
 distentũ fuisse ignorauerit, ma-
 gnã illo tempore in curia re-
 rum harum incuriam fuisse faci-
 lè suspicari potuerit. Itaque diu-
 tius sustinere non valentes in
 patriam concessimus, Pontifex
 paulò mox in fata. Sed hæc cõ-
 mentariolo sufficiat nos aliquã-
 do fuisse cõplexos. Ergo si cui
 fortè audentiores visi fuimus,
 qui tantam rem aggredi tam in-
 becilli ausi fuerimus, maximis
 authoribus, atque ad eò mādato
 ipso Pontificio hanc temerita-
 tis culpam redimere possumus:
 vel certè id nõ impunè tulimus,
 qui ob eam rem magnos labo-
 res, & impẽsas, atq; inuidorum
 obtrectationes, nescio an dicã,
 frustra subierimus, vtinam non
 amplius subituri. Sed hæc om-
 nia æquissimo feremus animo,
 si, quod vehementer semper o-
 prauiimus, nostra hæc eiusmodi
 sit scriptio, quæ studijs vestris
 cõmoda videri possit: quod sa-
 nè his temporibus futurum nõ
 desperamus, quibus vt nonnul-
 los fortè sacrosancti Pontificij
 iuris ignoratione in errores ali-
 quos, atq; hæreses facilius pro-
 labi

Iabi potuisse, ita nunc expediti-
ore quodam eius tractatione nō
tam facile iuuenum hoc iure im-
butos animos aberraturos veri-
similiter existimare debemus.
Vnde quamvis non iisdem, qui-
bus inchoatus fuit auspicijs, li-
ber hic noster in lucē prodeat,
in communi saltē periculo non
fuisse nos ociosos, sed quoquo
modo tulisse opē, iuuabit. Ac-
cipite igitur priuati quidem ho-
minis, Pontificio tamen manda-
to ad ius Canonicū & scriptas,
& castigatas Institutiones: Cūq;
eis nihil sit cōprehensum, quod
(ni fallimur) sacris Canonibus
penitūs non consentiat, ita exi-
stimate, si de Pōtificis manu eas
accepissetis, fuisse id perinde fu-
turum, ac si vobis vasis aureis, ac
longē splendidissimis mēsis fu-
issent fercula subministrata: nūc
cūm de manu nostra, ac si fictili-
bus illa quidem, atque exo-
ticijs: in sapore tamen nul-
lam fore differen-
tiam.

DE IVRE CANO-
NICO,

TITVLVS I.

*Diuiditur in tres partes. In prima ponit,
unde dicatur Ius Canonicum. In secunda, quid
sit. In tertia, ex quibus constet. Partes pa-
tent. h. d.*

Vri Canonico da-
turū operā nosse
oportet, vnde ta-
lis denominatio
descendat. Et q-
dem Ius, genera-
le est nomen: Canonicum verò,
dicitur à verbo Græco *κανών*, ^{a can. i. distin.}
qđ Latinè idem significat, quod ^{ij.}
regula: vnde Ius Canonicū, Ius
regulare non malè dixeris: quā
denominationem ex eo acce-
pit, quòd ex regulis priscorum
Patrum deductum fuerit. Est
autem Ius Canonicum, quod ci-
uium actiones ad finem æternæ
beatitudinis dirigit. Constat
verò in primis id Ius diuinæ le-
gis præceptis, consuetudine, &
constitutionibus: quæ singula
qualia sint, diligentius dilpi-
ciamus.

DE IVRE DIVINO,
consuetudine, & constitu-
tionibus,

TITVLVS II.

*Ius diuinum, est quod continetur in lege, &
Euangelio, & est immutabile. h. d.*

Ius diuinum, est quod in lege
continetur & Euangelio^b, at-
que immutabile semper per-
manet. Sunt enim Legis & Eu-
angelij præcepta, aut moralia,^c
aut mystica. Moralia præcepta
nullam omninò mutabilitatem
recipere possunt: Mystica verò,
et si quantum ad superficiē mu-
^b *distin. 1. in*
^c *sum.*
can. fin. 5.
his itaq; di-
stin. 6.

rata videantur, secundum moralem tamen intelligentiam nullam mutationem recepisse confiteri.

Quid sit consuetudo. & unde duxerit originem. & quantum habeat. h. d.

a can. fin. 8. ius uero cōsuetudinis. distin. 6.

Ius^a consuetudinis, post naturalem legem sumpsit exordium, ex quo homines in unum conuenientes coeperunt simul habitare: quod ex eo tempore factum creditur, quo Cain ciuitatem edificasse legitur. Est autem consuetudo^b, Ius quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur: in ijs enim rebus, in quibus nihil certi diuina statuit scriptura^c, mos populi Dei, & instituta maiorum pro lege tenenda sunt: & sicut prauaricatores diuinarum legum, ita contemptores Ecclesiasticarum consuetudinum sunt coercendi.

b can. consuetudo. 1. dist.

c cano. in ijs rebus. 11. distin.

Præua consuetudo non ligat. h. d.

Hæc tamen de ea consuetudine intelligere nos oportet^d, quæ neq; diuino Iuri, neq; Canonicis contradicit institutis: si quid autem contra fidem^e Catholicam usurpare dignoscitur, non tam consuetudo, quam ueritas erroris est appellanda^f.

d can. consuetudinis. 9. et uero & can. seq. distin. 11.

e can. consuetudinem. d. distin. 11.

f can. consuetudo. 8. distin.

g can. constitutio. 2. distin.

h iij. distin. in fin.

Quid sit constitutio. & quod duplex: & ciuiles constitutiones. quæ non sunt contra Euangelium & Canones, sunt honorandæ, licet ipsi Ecclesia non ligentur.

Constitutio^g est lex scripta. Constitutionum^h autem alia Ciuiles, alia Ecclesiastica. Ciuiles sunt, quas Princeps, aut Magi-

stratus, aut populi sibi metipsis sanciunt: quæ quidem sicut Euangelicis atque Canonicis decretis non sunt contrariæ, sunt omni reuerentia dignæ, atq; eis Ecclesia sæpe contra hæreticos^k, contra tyrannos, & quoscumq; prauos utitur: alioquin nullius sunt momenti, quod usque ad eum obtinet, ut etiam quid in eis statutum fuerit, quod Ecclesiarum respiciat commodum, nullius firmitatis existat, nisi ab Ecclesia fuerit comprobatum. Sed nos ad Ecclesiasticas constitutiones stylum uertamus, earum originem, species, & autoritatē breuiter referentes.

i gloss. pen. can. cum ad uera. 96. distin.

k can. 1. in fin. & can. seq. distin. 10.

DE ECCLESIASTICIS CONSTITUTIONIBUS, TITVLVS III.

Canones quibus consent. & quotuplicia sint Concilia, & quæ Concilia uniuersalia.

Canonumⁱ quidem alij sunt statuta Conciliorum, alij decreta Pontificum, aut dicta Sanctorum. Conciliorum uero alia sunt uniuersalia, alia prouincialia, alia uero Episcopalia. Uniuersalia sunt, quæ sancti Patres ex uniuerso orbe^m in unum conuenientes, iuxta fidem Euangelicam & Apostolicam condiderunt.

l cano. 2. 8. porro. dist. 3.

Initium uniuersalium Conciliorum celebratorum post Apostolos cepit temporibus Constantinianis: & ipsorum celebratorum est apud sedem Apostolicam autoritas.

m cano. 1. in princ. uers. sub hoc. distin. 15.

Quorumⁿ celebratorum initium post sanctissimos Apostolos

n cano. 1. in princ. distin. 15.

los à temporibus Constantini Magi cœpit: ipse .n. primus, cum feruente persecutione docendarum plebium commoditas minimè daretur, Christianis, vt liberè congregarentur, facultatè præstitit. Legitima verò Conciliorum vniuersalium aggregandorum potestas, & auctoritas est penes sedem Apostolicam: * quæ, si Romanus Pontifex interesse impediatur, vnū vel plures speciales ad hoc legatos constituere solet.

Quatuor sunt principalia Concilia: Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Calcedonense.

Inter cætera autem Concilia quatuor sunt, quæ totā principaliter Christianā fidem complectuntur, quasi quatuor Evangelia: Nicæna Synodus scilicet, Constantinopolitana, Ephesina, & Calcedonensis: in quibus velut in quadrato lapide sanctę fidei structura confurgit.

Inter discordantia Concilia proponitur sententia eius qui est maioris auctoritatis.

Alia verò Concilia, quæ ductu sancti Spiritus congregata & celebrata fuerint, proximū ab istis sibi locum vendicant. Quod si quādo inter ea discors sententia inueniatur, illius sententia magis est tenenda, cuius antiquior & maior est auctoritas.

Provincialia Concilia quæ sint, & quā auctoritatem habeant.

Provincialia cōcilia sunt, quę propter Ecclesiasticas cau-

sas & altercationū sedationes per singulas prouincias, conuocante Metropolitano Episcopo omnes prouinciales Episcopos, & cathedralium Ecclesiarum capitula, celebrari placuit. Hęc autem neq; diffiniendi, neque generaliter cōstituendi vim aliquam habent: sed tantū curandi, vt id seruetur quod aliās statutum est, & quod generaliter, seu specialiter obseruari præceptum est: licet interdum & quæ ab his rectè statuta sunt, etiam Catholica Ecclesia suscipiat.

Quæ sint Episcopalia concilia, & qui in eis ligentur.

Episcopalia cōcilia sunt, quę Episcopus in sua Diœcesi singulis annis cōnuocat, dum inter suos Abbates, Presbyteros & Clericos cognoscit. In ijs, si quid ab Episcopo statutum fuerit, nec subditi extra Diœcesim constituti, neq; ignorantēs (nisi sit ignorantia supina) ligantur. Quamobrè pastoralis officij cura postulat: vt, quæ in illis constituta fuerint, Episcopus suis plebibus nota facere nō omitat.

Decreta pontificum Romanorum æquipolent Decretis conciliorum.

Decreta f quoq; Pontificum Romanorum Canonibus Conciliorum pari potestate exequantur. Nam si id demū hodie probatur, quod sedes Apostolica probauit, & quod illa repulit,

et can. propter. distin. 18.

d d. distinct. 18. in sum.

e can. pen. in palea 18. distin. cap. sicut olim. extra. de accus.

can. 1. per totum. distinct. 19.

21 330

a distin. 17. in sum. in fin. etcan. 1. & seq. d. dist. * quibus, forte

b can. 1. §. in ter cætera. & can. se. distin. 15. 330 370 413 443

s distin. 17. per totum,

reijcitur: multò magis quæ ipsa
p. Catholica fide, pro sacris do-
gmatibus diuerso tempore scri-
psit, debent ab omnibus reue-
renter recipi.

*Scripta Sanctorum non inserta Iuri commu-
ni, secundum, post decreta Pontificum Romano-
rum, locum obtinent.*

*distin. 20.
per totum.*

Alia^a sanè est causa eorum,
quæ sancti viri, vel sacræ pagi-
næ interpretes scripta relique-
runt: nam quæ sacris canonib.
interferta comperiuntur, parem
cum eis obtinēt firmitatē, cæte-
ra verò post scita Pōtificum au-
thoritātē tenent: nā licet diui-
narum scripturarum interpre-
tes scientia Pontificibus inter-
dum præcellant, quia tamen sta-
tuendi potestate destituuntur,
in scripturis quidem exponen-
dis, illis quandoque præponun-
tur: in causis verò diffiniendis,
secundum post eos locum ha-
bere merentur. Aliud est^b enim
causis terminum imponere, a-
liud scripturas diligenter inter-
pretari, cum in negocijs diffi-
niendis non solùm necessaria
sit scientia, verùm etiam pote-
stas.

*§. sed aliud.
in sum. d. di-
stin. 20.*

*Ius Canonicum versatur circa personas, res,
& iudicia.*

Versatur autem Ius Canoni-
cum circa tria: circa Personas,
Res, & Iudicia. Verùm quia po-
steriora duo ad personas referū-
tur, videamus prius de perso-
nis: parùm enim esset illa nosce-
re, si personæ ignorentur: quarū

causa illa ipsa constituta sunt,
& per quas ea omnia admini-
strantur.

DE IVRE PERSO-
narum,
TITVLVS IIII.

*Christianorum quidam sunt laici, quidam
clerici, & clericorum quidam sunt in sacerdo-
tio constituti, quidam in sacris non in sacerdotio,
quidam nec in sacerdotio nec in sacris.*

Personarū^c genera duo sunt: e
Primum laicorum, alterum
verò clericorum. Laici, qui
& populares dici possunt, sunt,
quibus licet temporalia possi-
dere, vxorē ducere, causas age-
re, inter virum & virum iudica-
re. Clerici sunt, qui diuinis offi-
cijs mācipati sunt, & quos ab om-
ni strepitu cessare cōuenit. Vi-
deamus igitur de ijs, qui diui-
nis officijs sunt ascripti: nam si
cognouerimus, quæ istę perso-
næ sunt, simul etiam & qui laici
sunt, intelligemus. Horum au-
tem quidam sunt in sacerdo-
tio, quidam in sacris, quidam nec
in sacerdotio nec in sacris. Rur-
sus, eorū qui in sacerdotio cōsti-
tuti sunt, quidam sunt in altiore
gradu vel ordine positi, quidam
verò in inferiore. Videamus igi-
tur primùm de his Sacerdotib.
qui in altiore gradu positi sunt,
proximè de his qui in inferio-
re, ac subinde de his qui tantum
in sacris ordinib. cōstituti sunt,
visuri & demū de his, qui nec
in sacerdotio nec in sacris repe-
riuntur, De

*can. duo sūt
genera. 12.
4.1.*

DE EPISCOPIS, ET
Summo Pontifice,
TITVLVS V.

Episcoporum ordo est tripertitus, et Patriarchæ primum post Papam locum tenent.

In altiori gradu cõstituti sunt Episcopi. Est autem Episcoporum ordo tripertitus: Alij enim sunt Patriarchæ, siue Primates: Alij Archiepiscopi: Alij simpliciter Episcopi. Patriarchæ sunt, qui primum post Romanum Pontificem tenent locum: quales Constantinopolitanus, Alexandrinus, Hierosolymitanus, Antiochenus. Appellantur autem Patriarchæ, quia summo honore funguntur, quasi Patrum principes: vnde ob dignitatis excellentiam, & crucem eius deferre, & ab Episcopis, & Archiepiscopis appellationes recipere iure permittitur.

Archiepiscopi sunt præsules Episcoporum unius provincie.

Archiepiscopi sunt unius provincie Episcoporum Principes, & Præsules. Provincie siquidem longo ante aduentum Christi tempore, maxima ex parte diuisæ erant: quæ diuisio postmodum ab Apostolis & eorum successoribus renouata est. Itaque vbi dudum Primates erant seculi, nostros Patriarchas vel Primates leges Ecclesiasticæ poni iusserunt. In ciuitatibus autem Metropolitanis, quæ minores

Judices habebant, illi hodie præ sunt, qui Metropolitanorum aut Archiepiscoporum nomine designantur. Ad hos igitur inter suos suffraganeos cognoscere, pertinet: à quibus tamen, si durius illi habiti & accepti fuerint, ad Primates, aut sedem Apostolicam appellare poterunt.

Episcopi sunt, qui præ sunt maioribus populis, et Latine speculatores appellari possunt, et magna est ipsorum in Ecclesia autoritas.

Simpliciter autem Episcopi sunt, qui maioribus Populis, & frequentioribus ciuitatibus præ sunt. Ij speculatores Latine dici possunt: Episcopus enim, quali Speculator in Ecclesia prepositus est: Mores enim & vitam populorum infra se positorum speculatur & perspicit. Horum autem non modica in Ecclesia est autoritas: nam preter ligandi soluendiq; potestatem & visitandi diligentiam, soli sacrum chrisma conficiunt, soli Dei altaria & Ecclesias cõsecrant, & pollutas repurgant, Clericos ordinant, suspendunt & deponunt: ad hos pertinet excommunicatio, purgationis in dictio, dispensatio, solennis penitentiae impositio.

Quod inferiori conceditur, multo magis cõceditur et superiori.

Quod autem diximus prædicta solos Episcopos efficere posse, non eum habet intelle-

a can. 1. uers. ordo. distin. 21.

b d. can. 1. S. Patriarcha.

c can. antiquæ patriarchatum. ext. de priuileg.

d can. 1. disti. 21.

e can. 1. disti. 99.

f can. 1. S. episcopus. disti. 21.

g can. uers. ad episcop. distin. 25. can. quædam. disti. 6. et 26. q. 6. per totum.

ſū, quaſi Archiepiſcopi & Primates nō eandem habeant poteſtatem: ſed, quōd preſbyteris & cæteris inferioribus illa non conceduntur. Ridiculum enim eſſet cogitare, Episcopis illa quidem permitti, Archiepiſcopis & Primatibus, qui Episcopis præſunt, eadem denegari.

Papa eſt ordinarius omnium ordinariōrum, et Eccleſiæ Romanæ omnes eccleſiæ ſubſunt.

Sicut autem Petrus Apoſtolus primus fuit Apoſtolorum, ita & Eccleſia ſuo nomine conſecrata, Domino inſtituente, prima eſt & caput cæterarum: & qui illi præeſt, cæteros Episcopos antecellit: vnde ad eam, rāquam ad Matrem^b atque apicem, omnes maiores Eccleſiæ & Episcopos recurrunt: à qua, quaſi à quodā capite, dona, velut in corpus omne diffunduntur. Ipa autem tāquam omniū magiſtra, celiſiore ſede reſidens, à quoquam iudicari^c non poterit. Quinimō, velut tempore Noë omnes extra arcam poſiti, diluuij vaſtitate conſumpti ſunt: ſic extra Petri nauiculam conſtituti, æternę damnationis fluctibus obruentur.

DE ELECTIONE, TITVLVS VI.

Duobus modis creantur Episcopos.

Romouentur autem tam Episcopos, quā prælatis: ceteri, aut per electionem, aut

per poſtulationem.

Quid ſit electio, & quōd ad unūq. Ius eligendi habentes citari debent, alijs nōn ualet electio: & non citatus poteſt habere ratam electionem.

Cæterum, vt prius de electione dicamus, Electio nihil aliud eſt^d, quā hominis alicuius ad dignitatem, vel fraternam ſocietatem Canonice facta vocatio: nam cūm viduatę prouidendum eſt Eccleſię, debent^e cuncti, qui eligendi Ius habent, legitime citari, vt electioni interſint. Quōd ſi vel in vnus perſona fuerit id omiſſum, irritam reddit electionem talis omiſſio^f. Sæpè etenim reſcriptum eſt, magis hac in re vnus obſe contemptum, quā multorum contradictionem^g: planè, ſi is, qui citatus non fuerit, ratā adueniēs habere velit electionem, confirmanda erit electio^h.

Absens poteſt vni de capitulo uotum ſuum demandare. h. d.

Sed & ſi quis caſu aliquo ad electionem accedere fuerit impeditus, uotumⁱ ſuum vni, vel pluribus de capitulo demandare minimè prohibendus erit.

Procurator ad eligendum non poteſt unum procuratorio, alium proprio nomine eligere, niſi habeat mandatum de eligenda certa perſona.

Et, k ſi tantum vnus uotum ſuum quis demandauerit, & is vnus ſuo, alium mandantis nomine in ſcrutinio nominandum duxerit

a diſt. 21. per totum, & maximè ca. 2. & can. 11. diſt. 22. per totum.

b cap. anti-qua. extra, de priuileg.

c can. nunc autem. §. prima ſedes. d. diſt. 21.

d Glo. in uer. uera poſtulatione. cap. 1. de poſtulat. prælat. in 6

e cap. coram dilect. extra de elect. ca. quamuis ſuper. in prin. uerſ. prout ſunt. ubi Glo. in uer. euocandi. de offi. ordi. in 6.

f cap. bonæ memoriæ. l. 2. in fin. extra, de elect. h.

g cap. quōd ſicut. in fin. prin. d. titul. de elect.

h d. cap. quōd ſicut. in fin. princip.

i ca. quia propter. ſiluid. extra, de elect. infra, tit. ſeq. §. his quoque.

k cap. ſi quis iuſto. §. porro. de elect. in 6.

xerit, nihil agit, nisi de certa eligenda persona mandatum acceperit: quo casu in illam mandantis, in aliam suo nomine iure consentire poterit.

Duobus procuratoribus ad eligendum datis in solidum, non possunt ambo eligere, sed erit melior conditio occupantis: & si non appareat de prioritate in occupando, præponitur electus à capitulo, uel primo nominatus in procuratorio. h. d.

a cap. si quis iusto. in pri. de elect. in 6.

Quòd si pluribus in solidum vices suas quis commiserit, non quidem omnes reddere votum poterunt (quia vota dirigere possent in diuersos, sicq; res non haberet exitum) sed erit occupantis melior conditio: & si ita concurrat, ut inter eos prior non appareat, is admitteretur duntaxat, quem vel capitulum, vel pars maior elegerit: vel, si concordare nequeant, is, qui primus in instrumento, vel literis procurationis nominatus fuerit.

Non possunt plures deputari ad eligendum in solidum. h. d.

b cap. si quis iusto. in fin. prin. uers. fin. aut. de elect. in 6.

Sin autem plures non in solidum constituti fuerint, eadem ratione nullus eorum admittendus erit, sibiq; mandans imputet, qui sic eos imprudenter constituerit.

Non potest uotum in electione reddi per literas.

c d. ca. si quis iusto. §. fin. de elect. in 6.

Sed cum absens reclamante capitulo extraneum constituere nequeat: videamus an, si nullus de Collegio velit esse pro-

curator, saltem per literas votum suum reddere valeat: & sanè, cum non ante electionem, sed in ipsa electione secretè, & sigillatim duntaxat singulorum vota sint exprimenda, per literas reddi non poterunt.

Superius dicta non habent locum in electione Papæ, in qua multa sunt specialia. h. d.

Sed hæc quidem in aliorum Episcoporum, non in Romani Pontificis electione obtinent. In huius enim nec ulla necessaria est citatio, nec alij quis absens votum suum demandare permittitur. Alia quoque in eo specialiter constituta sunt, quæ ex Decretalium libris de centius est, quam hic, accipere.

d cap. ubi periculum. de elect. in 6.

e can. 1. distin. 23.

Electio celebratur tribus modis, & quomodo per inspirationem, & quòd Laici non per inspirationem, sed per conspirationem dicuntur eligere. h. d.

Celebratur autem electio tribus modis, per Inspirationem, per Scrutinium, & per Còpromissum: per Inspirationem, ut cum electores nullo præcedente tractatu, quasi diuini Spiritus impultu, simul omnes in unum repente consentiunt, & simul unum nominant. quòd si fortè laici prece vel precio corrupti aliquem concordibus clamoribus petant, is non tam per inspirationem, quam per nefariam conspirationem nominatus, omni penitus electionis fructu merito carere debet.

f cap. perpetuo. ubi præsump. §. Helix. de elect. in 6.

g ca. q. i. propter. in fin. prin. extra. de elect.

h can. si ergo. §. q. 1. & cap. 2. de elect. extra.

Quomodo dicatur celebrari electio per b

Scrutinium, et qui sint Scrutatores. h. d.

a. d. cap. quia propter. in prin. extra. de electio.

Per Scrutinium fieri dicitur electio, cum presentibus omnibus, qui debent, volunt & possunt commodè interesse, tres de Collegio fide digni assumuntur, qui secretè & singulatim vota cunctorum diligenter exquirunt, & demum in scripturam redacta, publicant: Quo facto collatione habita, is demum ceteretur electus, in quem, vel omnes, vel maior & sanior pars capituli statim consenserint.

Pars minor eligentium ad infringendam maioris partis electionem potest opponere de propria autoritate, ac zelo, et de meritis electi. h. d.

b. cap. ecclesia uestra. extra. de electio.

Quòd si eligentium vota ita se diuiserint, ut hinc quidem electorum pars numerosior consistat, inde minor, sed quæ non minus ex autoritate eligentium, quàm ex meritis electi sanior appareat, ad infringendam partis numerosioris electionem facultas erit minori, & de autoritate ipsorum eligentium, & de meritis eorum qui electi fuerint, opponere.

Contra electionem factam à duabus partibus non potest opponi, nisi de nullitate uoti alicuius earum dicitur partium. h. d.

c. ea. si quando cõtigerit. de elect. in 6.

Hoc tamen tunc obtinebit, cum non magnus in altera parte cõtigerit excessus: ceterum, si quando duabus electionibus celebratis, pars altera eligentium, alia duplo maior numero

deprehendatur, contra huiusmodi electores ad extensionem meriti, vel autoritatis ipsorum paucioribus, vel electo ab eis opponendi facultas non erit: quanquam, si quid opponere voluerint, quod votum illius, cui opponitur, nullum ipso iure redderet, id eis minimè ceteretur interdictum. Vocantur autem viri tres de Collegio sumpti, Scrutatores, eò quòd singulorum vota diligenter scrutentur.

Quomodo per compromissum celebretur electio, et quòd arbitri non seruantes formam compromissi nulliter eligunt. h. d.

Per compromissum celebratur electio, cum plures idonei viri eliguntur, in quos omnium vice eligendi certo modo facultas & potestas transfunditur. qui arbitri, compromissi fines diligenter custodire debent, scituri, si quid non secundum demandatam formam egerint, nullum habiturum esse iuris effectum.

Potestas Arbitrorum non expirat re non integra, etiam non secuta electione. h. d.

Quòd si intra terminos constiterint, quod ab eis gestum fuerit, usque ad eò raram habendum erit, ut etiam non secuta electione, re tamen non integra demã data sibi potestas reuocari non possit. Ostendimus quibus modis electio celebretur, cõsequens nunc est uti videamus, & qui possunt eligere: & in quos cadere possit electio.

Qui

d. d. cap. quis propter. uers. sic. uel saltè. extra. eodem tit.

e. cap. si cui eligendi. eod. tit. in 6.

f. cap. in causis. ext. eod. tit.

QVI ELIGERE, ELI-
giveri possunt,

TITVLVS VII.

Quibus ius eligendi competat. h. d.

Vs igitur Prælatum eligendi ad Canonicos hodie, & ad viduarę Ecclesię pertinet collegium. Sed & si qui consuetudine^b, vel præscriptione, pacto, vel priuilegio fuerint muniti, ab electione minimè sunt excludendi.

Impuberes & non constituti in sacris non possunt eligere. h. d.

Sed neq; in pupillari ætate constituti, neq; ij qui sacris ordinibus nõ sunt decorati, sunt admittendi. Absurdũ enim esset, si ad tanti ponderis res explicandas, ij quorum nullũ est animi iudicium, & ad sacra tractanda, ij qui nondum illa attigerunt, assumerentur.

Excommunicatus minore excommunicatione eligit, secus maiore.

Illud quæsitum est, an excommunicati ad eligendum admitti possint? Et sanè, si minoris excommunicationis^d vinculo tantũ fuerint innodati, ab electione arcendi nõ sunt: Anathemate autem percussi, ab omnipenitens eligendi facultate repelluntur.

Suspensus à Canone eligit, secus ab homine.

In suspensio quoq; non abfili milis obtinet distinctio. Si, n.

quis per solam Canonis dispositionem suspensus sit, electio^e interest minimè prohibetur: si verò per Iudicis sententiam^f, anathematizato similis f

Eligere à superiore prohibiti, absentes, hæretici non possunt eligere.

His quoq; & illi annumerari debent, quibus à superiore, ne eligant, interdictum est. Itẽ absentes: qui tamen si legitimis causis ad electionem accedere impeditos esse se docuerint, alijs de capitulo votũ suum demandare, secũdum ea, quę proximè^s exposuimus, minimè sunt prohibendi. Hæreticis autem, vel non catholicis, indistinctè ius eligendi adimitur.

Ob non seruata formã, & ob negligentiam eligentium, electio deuoluitur ad proximũ superiorem. h. d.

Interdum h tamen accidit, vt ij, quibus ab initio ius eligendi competit, eo iure postmodum priuentur: vt puta, si qui aliter, quàm per præscriptas formas eligere tentauerint. Item, qui per tempus constitutionibus diffinitum in eligendo negligẽtes fuerint: quo casu ad proximum superiorem eligendi potestas deuoluitur.

Electio facta de indigno, ius eligendi transfert ad Romanum Pontificem.

Alia sanèⁱ causa eorum est, i qui scientes indignum eligũt, aut postulant: nam licet & ij eli

Glos. in uer. à suspensis. ca. cum dilectus. uerfic. quia. extra. de consuetu.

Suprà, tit. præced. §. sed etsi quis,

cap. quãquã in casu. de elect. in. 6.

d. cap. quãquam. de elect. in. 6.

gendi iure priuentur, id tamen non ad Primatem, aut Archiepiscopum, sed immediatè ad summum Pontificem deuoluitur.

Laici non possunt eligere. h. d.

a cap. sacrosancta. cap. massana. extra. de elect. c. 63. distind. per totum.

Laicis quoque, etiam si Principes sint, nullo neque consuetudinis, neque prescriptionis, neque conuentionis iure ad electionem aspirare permittitur. Patroni tamè circa iam factam electionem, non indecenter postulantur assensus.

b d. cap. sacrosancta. in fi. c. ca. cum terra. in fin. eodè tit. ca. nobis. extra. de iur. patr.

Qualem Episcopum esse oporteat. h. d.

Oportet autem eum, qui in Episcopum eligendus sit (cùm Ars sit artium, regimen animarum) ætate maturum esse, natalibus illæsum, corpore integrum, fama candidum, literis instructum, religiosum, prudentem, temperatum, castum, hospitalem, mansuetum, irreprehensibilem, secundum ea quæ latius infra dicturi sumus: Si. n. ad seculares honores sine suffragatione meritorum indignum est perueniri, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adiuuât: quàm diligens ac prudens habenda est dispensatio diuinorum munerum, & Ecclesiasticarum dignitatum?

c infra. de uit. c. honest. cleric.

Minor triginta annis, excommunicatus, suspensus, & non constitutus in sacris, & schismaticus non reconciliatus, non possunt eligi.

Igitur is, qui ad Episcopalem dignitatem promouendus

est, annos natus esse debet non minus triginta: nam ea ætate Dominum & baptizatum esse, & concionatum fuisse legitur: alioqui si quis minor fuerit, eligi non poterit. Idem Iuris est in ijs, qui aut excommunicationis, aut suspensionis vinculo sunt innodati. Sed nec ijs, qui in sacris ordinibus non sunt constituti, saltem sub diaconatu, neque schismatici eligi debent.

d cap. cùm in cunctis. extra. de electio. e can. presbiter. dist. 78. f supra, eodè tit. d. illud. c. d. seq. g can. de Syracusanæ. in fi. disti. 28. ca. amultis. de ætate et quali.

Eligentes indignum, per triennium eligi non possunt. h. d.

Illi quoque qui scienter indignum eligunt, non solum eligendi potestate priuandi sunt: verum etiam per triennium, ut ab alijs eligi possint, seipso inhabiles reddunt.

b cap. cùm in cunctis. d. fi. et cap. cùm Vintonens. c. cap. pe. inquisitio. ne. extra. de electione.

Neophytæ non possunt eligi. h. d.

Neophytæ quoque in Episcopos ordinari prohibentur: indecens est enim, & valde præposterum, eum fieri Magistrum, qui nondum didicit esse discipulus. Appellantur autem Neophytæ, qui propositum sacre Religionis nouiter assumpserunt.

i can. 1. dist. 48.

k can. 2. eadè distind.

DE POSTVLATIONE, TITVLVS VIII.

Quid sit postulatio. h. d.

Postulatio est eius, qui eligi non potest, in Prælatum concors capituli facta petitio.

l Glos. in uer. uera postulatio. cap. 1. de postulati. in 6.

Qui

Qui non animi, uel corporis uitio, sed alijs non potest eligi, puta minor xxx. annis, uel spiritus, potest postulari.

Sciendum est enim, quosdam esse qui quamuis eligi non possint, postulari tamen minimè prohibentur. Quæ res ita uidetur posse commodè diffiniri, ut quicumque non animi, uel corporis uitio, sed ob alterius defectum qualitatis eligi impediuntur, ijdem tamè postulari possint. Ex hoc apparet eum, qui trigessimum annum nondum compleuit, item in minoribus ordinibus constitutum, aut laicum, item natalibus læsum^b, licet eligi non possint, postulari tamen posse.

Episcopus & electus debent postulari, non eligi: secus, Abbas, & alij inferiores. h. d.

Episcopus quoque cum propria sit alligatus Ecclesiæ, ad aliam transitum facere non potest: ea propter non eligendus, sed postulandus erit. Non idè iuris est^d in Abbatibus, & cæteris Prælatibus infra Episcopalem dignitatè constitutis: isti enim, licet propria Ecclesiæ videantur alligati, nihilo minùs eligi possunt: proprium tamen non deserunt Monasteriù, nisi licentia legitimè impetrata.

DE CONFIRMATIONE electionis,

TITVLVS IX.

Electus debet intra mensem consentire electioni, alioqui alius poterit eligi. h. d.

Nunc videndum est de confirmatione. Sciendum est itaque in primis, Gregoriana constitutione^e in Lugdunensi concilio cautum fuisse, ut electores, quàm primùm commodè possint, operam dent, ut electi consensum habeant: quem si infra mensem sine causa legibus cognita, electus accommodare distulerit, iure, si quod ei fuerat ex tali electione quæsitum, statim carere debere: Electoresque ad aliam electionem liberè posse conuolare.

Electus post consensum electioni præstitum, uel notitiam habitam, debet intra mensem ad sedem Apostolicam iter arripere, & quando citius poterit, confirmationem obtinere.

Eadem constitutione^f cauetur, electum infra tres menses post consensum electioni præstitum, si nullum iustum impedimentum obstitat, confirmationem à superiore Prælato petere debere: alioque trimestri spatio elapso electionem esse penitus irritandam. Sed cum interdum eueniat, ut aliquorum locorum uicinitas minus exigat, aliquorum distantia prolixius tempus exposcat, cõsultissimè Nicolaus tertius sanxit: Ut electi, quorum electionum confirmationes ad sedem Apostolicam examè deducit immediata subiectio, uel appellatio interiecta deuoluit, infra mensem post consensum, uel habitam de ipsorum electione notitiã, ad sedem ipsam

^e cap. quã sit, de elect. in 6.

^f d. cap. quã sit, de elect. in 6.

^g cap. cupientes, de elect. in 6.

Apostolicam iter arripiant, & quantò citiùs commodè poterunt, cum omnibus iuribus coram sede Apostolica personaliter comparère nitatur, suarum electionum cõfirmationes petiri: aliaq; insuper adiecit, quibus Ecclesiarum periculosis vacationibus, ac malignantiũ subterfugijs, electorumq; incõmodis facillè occurritur: quæ non solum in electionibus, verum etiam in postulationibus obtinere voluit.

Non confirmatus non potest res Ecclesie administrare. h. d.

a cap. auaritie. de electi. in 6.

Quandiu^a autem quis confirmatus non est, rerum Ecclesiasticarum administrator esse nõ potest. Quòd si negotijs Ecclesie, ad quam vocatus est, sese temerè ingesserit, omni iure, qd ei per electione quæsitum fuerit, statim priuandus erit: nullo neq; æconomatus, nec procuratoris prætextu excusandus.

Electio non est obediendum, nisi literis confirmationis ostensis. h. d.

Peter igitur is, qui confirmatus est, ab Apostolica sede literas, confirmationis suæ tenore continentes, illisque ostendet, ad quos ea res pertinet, alioqui nulli eum absque dictarum literarum ostensione recipere tenebuntur. Quod & in promotione apud dictam sedem facta, & in consecrationis, vel benedictionis munere, locum sibi vendicat.

Confirmatio non conceditur, nisi cum causæ cognitione. h. d.

Is^b autem, ad quem confirmatio pertinet, diligenter examinare debet, & electionis processum, & personam electi. est enim hoc generale, vt ad eum pertineat examinatio, ad quem manus impositio spectat. Et, cum omnia ritè concurrunt, tunc munus ei confirmationis impendat. Quòd si secus factum fuerit, non solum deiciendus erit indignè promotus, verum etiam indignè promoues puniendus. Nihil est enim quod Ecclesie Dei magis officiat, quàm si indigni ad regimen assumantur animarum. Quod cum in cunctis^c sacris ordinibus sibi locum vendicet, in Episcopo tamen multò fortius: qui ad curam aliorum positus, in se ipso debet ostendere, quomodo cæteros in domo Dei oporteat conuersari. Quòd si fortè eligentium vota in duas se diuiserint partes, is confirmatoris iudicio alteri præferendus erit: qui maioribus iuuatur studijs & meritis.

b cap. nihil est. in prin. extra. de electi.

c cap. cum in cunctis. extra. de electi.

Si unus sit postulatus, alius electus, proponitur electus æque idoneus, nisi postulatum sit duplo maior numerus. Qui tamen si ignoranter indignum postulauerint, nec postulatio, nec electio ualet, sed si scierint, electio tenet. hoc dicit.

Et^d si vacante Ecclesia, scisso in duas partes capitulo, alius qd electus fuerit, alius verò postulatus, quæri potest, electione

d cap. scriptum est. extra. de electi.

con-

confirmanda, an verò postulat-
tio sit admittenda? In qua spe-
cie si tam postularus, quam ele-
ctus sint idonei, responsum est,
Si postulantium numerus sit e-
ligentium duplo maior, utique
postulationem esse admitten-
dam: sin id minus, electionem
confirmandam. Sed si postulan-
tes indignum nescij postulaue-
runt, nec postulatio, nec electio
rata habenda erit: si scientes &
prudentes, erit electio confir-
manda.

*In confirmatione facienda citandi sunt, quo-
rum interesse potest. Et calumniosè opponen-
tes, puniuntur. h. d.*

*a cap. fin. de
elect. in 6.* Illud^a etiam confirmantem
obseruare oportet, ne, dum ni-
mia in confirmando celeritate
vitur, contra doctrinam Apo-
stoli proprium affectum Iuri &
æquitati præponat. Itaq; si coë-
lectus aliquis, vel contradictor
apparet, ante confirmationem
nominatim vocandus est: alio-
qui si nemo apparet in foribus
Ecclesiæ, in qua electio facta
est, generaliter edicendum e-
rit, vt si qui sint, qui confirma-
tioni futuræ velint opponere,
ad contradicendum in assigna-
to peremptorio termino præ-
sentes esse debeant. Quæ om-
nia locum habent, siue concor-
diter electio fuerit celebrata, si-
ue non. Sciant tamè ij, qui cõ-
tra electionem opponendũ du-
xerint, se, si probationibus de-
stituti fuerint, ab omni pœnitẽ-

tia præsidio exclusos, legitimis
pœnis esse subijciendos.

*• Potest dispensari cum electo schismatico,
si nullum ordinem à schismaticis suscepit.
hoc dicit.*

De illo dubitari contigit, an
eius qui abiurato schismate ad
vnitatem Ecclesiæ redijt, confir-
manda sit electio, & responsum
est, Si à schismaticis nullum su-
sciperit ordinẽ, & eius electio
canonicè celebrata deprehen-
datur, posse illam dispensatiuè
confirmari.

*Confirmatus & nondum consecratus, ex-
erct solum, quæ sunt iurisdictionis, non quæ
sunt ordinis. Et nemo dat, quod non habet.
hoc dicit.*

Igitur confirmatione secuta,
inter electum & personas eli-
gentium, hoc est, Ecclesiam, spi-
rituale coniugium^c contrahi-
tur. Quapropter confirmatus li-
beram super illis statuendi nan-
ciscitur facultatem. Hoc autem
sic intelligi oportet^d, vt eorum
quidẽ quæ iurisdictionis sunt,
vtputà, corrigendi, excommu-
nicandi, iusurandum exigen-
di, conferendi, confirmandi,
& ijs similibus libera confirma-
to permilla sit tractatio: Ea ve-
rò, quæ non iurisdictionis, sed
ordinis sunt^e, veluti Clerico-
rum ordinationes, benedictio-
nes virginum, depositiones, Ec-
clesiarum & Altarium consecra-
tiones, ante propriam confe-
rationem peragere prohibe-
tur. Neque enim ratio suadere

*b cap. quia di-
ligentia. e-
xtra. de ele-
cti.*

*c cap. 2. S. si-
cut autem.
ext. de tras-
la. epise.
d gloss. finali,
cap. trans-
missa. ext.
de elect.*

*e cap. quod si-
cut d. præ-
tere. & d
gloss. fin. e-
xtra. de ele-
cti.*

videtur, ut quis in alios id conferre possit, quo eundem indigere dignoscitur. Quod si consecratus sit, non solum quæ iurisdictionis, verum etiam quæ ordinis sunt, exequi poterit.

DE CONSECRATIONE,

TITVLVS X.

Consecratio expediri debet intra tres menses post confirmationem. h. d.

Debet igitur is qui canonicè electus, confirmatus & examinatus est, nouissimè consecrari. Quod quidem, ne Ecclesia Pastoris quasi destituta solatio, aliquod patiat incommodum, intra tres menses post electionem, nisi legitimū ius sit impedimentum, expediri debet: alioqui si Metropolitanus, aut ij ad quos ea res pertinet, negligentes fuerint, Ecclesiasticis cōdemnationibus subijciendi erunt.

Consecrationi interesse debent ad minus tres Episcopi, alioqui non ualet. h. d.

Ordinationi autem interesse debent, non solum Metropolitanus, verum etiam comprouinciales Episcopi, qui numerum conficiant trium^b. Nam & beatus Iacobus, qui Iustus appellatus est^c, à Petro, Ioanne & altero Iacobo, Apostolis ordinatus est: successoribus suis scilicet formam dantibus: ut non minus quoque tribus Episcopis, cæteris

quoque assensum præbentibus, Episcopus ordinetur. Quod si ab vno, vel duobus Episcopis ordinatio expedita fuerit, taliter ordinatis, ut Episcopi nominentur, à sanctis Patribus interdicitur: ergo si nomen non habent, officium qualiter habebunt? Euocandi sunt igitur à Metropolitanò^d suffraganei, qui si omnes concurrant, bene est: si aliqui conuenire nō possunt, sui præsentiam per epistolam facere debent.

Archiepiscopus impeditus, consecrationem sui suffraganei alteri committere potest. h. d.

Quod si Metropolitanus, vel infirmitate^e, vel alia iusta causa ita præpediatur, ut suorum suffraganeorum aliquem cōsecrare nō valeat, alicui cōepiscoporum vices suas demandare poterit, à quo consecrandus munus consecrationis recipere tenebitur.

Deficientibus Episcopis comprouincialibus, aduocandi sunt Episcopi vicinæ prouinciæ.

Illud quæsitum est, si in prouincia in qua olim plures Episcopi fuerint, vnum tantum remanere contigerit, quid fieri debeat, cum & solus ordinare nō possit, & nullos quos conuocet, habeat prouinciales? De hoc in Sardicensi concilio^f statutū legitur, ut superstes Episcopus conuocet Episcopos vicinæ prouinciæ, & cum eis cōprouinciales sibi met Episcopos ordinet.

Quo-

^a cano. 2. distin. 75.

^b can. 1. distin. 64. & per totū. & distin. seq.

^c can. fin. distin. 66.

^d can. 1. & seq. distin. 64. & cano. 2. distin. 65.

^e cap. quod h. dem. extra. de offi. ordi.

^f can. fin. distin. 65.

Quomodo sit explicanda consecratio. h. d.
can. 1. dist. 75.
 Congregatis igitur hora Dominicæ lucis tertia Episcopis, & Scrutinio cum precibus celebrato, duo supra caput ordinandi, Euangelij codicem tenentes, manus imponant, & vno super eodem benedictionem fundente, cæteri qui adsunt, manibus suis caput eius tangerant, atq; illud vnâ cū manibus sacro chrismate deliniāt: quo demū peracto, Ecclesiæ Romanæ, atq; eius Pontificibus fidelitas secundū formam Gregoriani ^b rescripti iuranda erit.

DE RECEPTIONE ET autoritate Pallij,

TITVLVS XI.

Pallij receptio non est differenda: & uolens aliquid palliando obijcere, debet iurare de calunnia, & intra duos menses obiecta probare: alioquin tenetur ad pœnam talionis.

can. 1. dist. 100.
Hoc amplius Metropolitanum prospicere oportet, vt pallij petitionem, & receptionem non differat: Cùm si bi sine pallio Episcoporum consecrationem ^d minimè permittam scire debeat. Est autem pallium Metropolitanorum insignne ornamentum, quod de corpore beati Petri sumitur ^e, Pastoralis officij plenitudinem ^f designans: Cuius receptio, vt citius explicetur, nouissimè constitutum est, ne per cuiusvis criminis obiectionem fortè pallian-

cap. quod sicut. in fin. ex. de elect.
cap. ad honorem. in gloss. 1. ext. de auth. & usu pal.
cap. nisi. de auth. & usu pal. ex.

do faciendam differri possit: ^g nisi obijcientes corporali iuramento præstito firment se, nec agere quicquam callidè, ac de obiectis promptam fidem, hoc est, intra bimestris tēporis spatium afferant, ad talionis, vel extraordinariam pœnam se Preſidis obligantes arbitrio, si obiecta minimè probauerint. Quòd si contradictores ista facere renuerint, eorum obiectionibus nequaquā obstantibus, ad ipsius traditionem pallij procedendum erit.

Metropolitanus solùm in sua prouincia, & certis diebus pallio utitur, & pallium personam sequitur: & ideo commodari non potest.

Sed eo nec semper ^h, nec ubi- ^b que Metropolitanus vti poterit (id enim soli Romano Pontifici ⁱ, dum Missarum celebrat solennia, permittitur) verùm in sua tantùm prouincia, ac certis duntaxat diebus: Et cùm personam pallium non transeat ^k, nec alteri commodari poterit: ^k & cum eo quisque sepeliendus erit.

Pleraque dicta de creatione Episcoporum, habent locum etiam in alijs Prælatiis.

Hæc de creandis Episcopis dixisse sufficiat: Nunc de illorū vita, ac qualis eorum debeat esse conuersatio, pleraque & de cæteris Sacerdotibus intellecturi, paucis expediamus.

extra. c. vni. de auth. & usu pal.

cap. 1. & cap. ex tuarum. cū seq. ex. de auth. & usu pal. cap. ad honorem. cod. tit. extra. cap. 2. eod. tit.

DE VITA ET HONESTATE Prælatorum,

TITVLVS XII.

Qui præcellit dignitate, debet & innocentia præcellere. h. d.

eam. unū orariū. uers. oportet epi scopum. distim. 25.

Debet igitur Episcopus esse sine crimine, & cunctum populum cui præest, conuersatione & innocentia præcellere. Qualis enim erit ædificatio discipuli, si se magistro intelligat esse præstantiorē? nam Episcopus instruere, & admonere omnes debet: nemo autē rectē monitoris personam suscipit, nisi qui moribus suis aliorū errata condemnat. Quod non solum de Episcopo, sed etiam de omnibus qui domui Dei deferuiūt, intelligi oportet: Quia vehementer Ecclesiam Dei destruit, meliores laicos esse, quā clericos: quæque in alijs membris Ecclesiæ vacant à culpa, sæpè in Sacerdotibus habentur illicita.

Episcopus cauere debet ab improborū commercio, & in corrigendo non minus charitatem, quàm potestatem exercere debet. h. d.

Ab improborum quoq; commercio abstinebit: Malorum enim consortia bonos corrumpunt. Habebit igitur secum honesti testimonij Clericos, qui possint irreprehensibiles inueniri: & siquādo illos, siue etiam laicos inter se dissidere contigerit, ad pacem magis, quàm ad iudicium compellat: in quæ illis corrigendis plus agat beneuo-

lencia^b, quàm seueritas: plus charitas, quàm potestas: neque dominari magis, quàm consulere subditis cupiat, ne quod prouisum est ad concordiam, tendat ad dissidium.

Prælati in corrigendo debet misere seueritatem lenitati. h. d.

Cum lenitate tamen seueritas miscēda est: Nam misericordiæ multum demitur, si seueritate animo sit destituta: ideoq; Rectorib. inesse debet iustè conflens misericordia, & piè sequens disciplina: ut nec in disciplinæ rigore benignitatem mansuetudinis, nec rursus in mansuetudine districtiōe deserant disciplinæ: quodque seuerius castigare necesse est, non sauiensis plectatur animo, sed menditis.

Prælati nō debet tolerare peruersos. h. d.

Præterea cauendū est, ne peruersè agentes conuiuendo toleret. Culpam enim facientis habet, qui, quod potest, negligit emendare: & error, cui non resistitur, approbatur.

Episcopus orationi & prædicationi debet insistere. h. d.

In primis autem orationi & prædicationi insistat: Nam præconis officium suscipit, quisq; ad sacerdotiū accedit: hinc est, quod super Pastores primos in linguarum specie Spiritus Sanctus insedit. Populum itaq; prædicādo doceat, sed illa doceat, quæ à Deo ipse didicerit, non quæ

cano. licet plerumque. dist. 45.

quæ illi caro, vel humanus sensus suauerit: Ea propter sacris libris iugiter insistere illum oportet: nec enim sufficit Prælati bona conuersatio, nisi addatur scientia doctrinæ.

Episcopus hospitalis esse debet & liberalis. b. d.

b. distin. 42.

Sed nec vtranque sibi sufficere credat: nam largam quoque manum habere debet, & necessitatem patientibus subuenire, alienam inopiam suam credens. Res suas inter histriones, venatores, aut aucupes minimè dispenset. pauperes potius in hospitio recipiat, & faciliùs exemplo suo ad hospitalitatem subditos attrahat.

Prælati debet sobrius esse, prudens & peritus, non solam peritia literarum, uerum etiam negotiorum.

e. dist. 44. in sum. & per totum.

d. distin. 45.

Sobrius sit, non vinolentus: non sit percussor, & ad vindictam facilis: imò in omni genere rerum agendarum prudentiam secum habeat. si enim mancum, aut debilem sancta continere nequaquã lex diuina permittit, quantò magis doni cælestis dispensatores esse nõ conuenit (id quod est deterius) mēte debilitatos?

Episcopus non debet secularibus negocijs se implicare. b. d.

Sicut autem Episcopum nullo errore conuenit inuolui, ita nulla debet cupiditate corripit: & propterea lucri cupidus esse prohibetur, & alicui etiam ho-

nesto negotio, ut sibi victu & necessaria quærat, operam dare. Nam & Dominus negociatores de templo verberatos expulit: & Apostolo teste, nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus.

Pudicitia studiosus esse debet Episcopus. b. d.

Pudicus quoque debet esse, & moribus & verbis pudorẽ præ se ferre. Ea propter Maguntino concilio statutum legitur, ut nullus sacerdos fœminas, de quibus suspicio potest esse, retineat: sed neque matrem, aut amatam, aut sororẽ retinebit: quia & in illis, instigante Diabolo, scelus perpetratum reperitur, aut in pedissequis earum. Itaque domesticarum quoque personarum immoderatam familiaritatem vitabit.

Qualis quis sit interius, debet per exteriora demonstrare. b. d.

Oportet item Episcopum cæterosque Ecclesiasticis officijs mancipatos, per decentiam habitus extrinseci, morum intrinsecam honestatem indicare. & ideò, si præterquam ex causa vrgenti, indumentis, præter ordinis ac officij decorem, præsertim publicè, luxurientur, illorum impudentia varijs modis, non minùs recentioribus, quàm antiquis Pontificum decretis coërcetur. In summa, cum pro populo Episcopi suffragatores ad Deum parentur, necesse est ut omni genere

e. can. 2. 21. q. 3. et per totum.

f. in sum. dist. 43.

g. cap. 1. ext. de cohabit. cleri. et muli.

b. dist. 34. in sum. et per totum.

i. dist. 40. et clem. 2. eo. tit. de vit. et honest. prælat.

virtutum eius gratiam habere nitantur: quia cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI,

TITVLVS XIII.

Archidiaconus est à iure constitutus vicarius, & quasi oculus Episcopi, & inter clericos cognoscit, uisitat, & corrigenda emendat, & ardua ad Episcopum deferret, de cuius licentia poterit etiam excommunicare. h. d.

Voniam verò grauis & lata est Pastoralis officij cura, re et cōstitutum est, vt aliqui in Ecclesia sint, qui vnà cum Episcopo onus ferant, & sui Prelati valeant subleuare sollicitudinem. Talis est Archidiaconus^a, qui maior post Episcopū, & eius vicarius reperitur. Cuius vigilatia & solertia vsque ad eò in domo Dei excubare debet, vt oculus Episcopi non immeritò meruerit appellari. Ea propter debet is audire iurgia singulorum, & quæ corrigenda & emendanda viderit, corrigere & emendare. Quòd si qua fuerint ita ardua, quæ per eum cōmodè nō possint terminari, ad Episcopum suum terminanda deferret. Dispiciet quoque vt Primicerius, Sacrista, & Custos iniuncti sibi muneris sollicitudinem diligenter exequatur. Sed & tertio quoq; anno, si Episcopus non poterit, vniuersam Par-

^a cap. 1. & cap. ad hęc nos. exi. co. tit. & per totum. can. 1. uers. Archidiaconus. dist. 25.

rochiam circūire debet, & cuncta, quæ ordinatione vel emendatione indigere viderit, secundum Canonicas sanctiones corripet: & si Episcopi auctoritas accesserit, excommunicationis etiam sententiam feret.

DE OFFICIO ARCHIPRESBYTERI,

TITVLVS XIII.

Archipresbyter est vicarius Episcopi, circa diuina, & Archipresbyterorum duæ sunt species. h. d.

Non absimiles Archidiaconis Archipresbyteri habentur: nam & ij Prelati sui circa spiritualia curam subleuāt^b. Horum autē duplex est species: alij enim urbani sunt, alij autē exteri. Urbani sunt, qui Præsulis sui absentis circa diuina in vrbe vicem sustinent, aut præsentis curam minuunt: vt officium inchoando, celebrando, & benedicendo, & cunctis prouidendo, quæ sacerdotum ministerio perfici debent.

Quæ sit potestas foraneorum Archipresbyterorum. h. d.

Exteri sunt^d, qui circa singulas plebes constituti, nō solum vulgi sollicitudinem gerunt: verum etiam presbyterorum, qui per minores titulos habitāt, vitam iugi circumspectione custodire debēt: qui licet suis præsint plebibus, vt Episcopus Matri- ci præsēt Ecclesiæ; nihil tamen con-

^b can. 1. uers. archipresbyter. dist. 25.
^c cap. officium archipresbyteri ext. eod. tit.

^d cap. sui. no. tit.

contra sui Præfulis ordinare de-
cretum audere debent.

Obtinentes aliquam præposituram debent
etiam habere eius præposituræ ordinem,
h. d.

a clem. 2. de æ-
tat. & qua-
li.

Admonendi sunt autem ij,
qui præposituræ alicuius admi-
nistrationem canonicè volunt
obtinere, vt non solum nome-
verum etiam ordinem habere
studeant. Vnde b nisi qui Archi-
diaconatum tenent, Diaconi:
aut, qui Archipresbyterorum,
presbyteri infra annum fiant,
amittent honorem, etiam si iu-
sta causa prohibente presbyte-
ri, aut Diaconi esse non potue-
rint.

b can. 1. disti.
60.

DE OFFICIO

vicarij,

TITVLVS XV.

Vicarius Episcopi non potest inquirere, pu-
nire, priuare beneficijs, uel eadem conferre, nisi
hæc specialiter sibi committantur. h. d.

Per Vicarium quoq; cum E-
piscopus per se ipsum defer-
uire, & residere rationabili
causa prohibetur: aut præsens,
omnibus commodè par esse nõ
potest, Episcopalis representa-
tur auctoritas. In quo tamen
illud aduertendum est, quòd, li-
cet per generalem officij com-
missionem Vicario facta, cau-
sarum cognitio transferatur: po-
testas tamen inquirendi, corri-
gendi, aut puniendi aliquorum
excessus, seu aliquos à suis be-
nificijs, vel administrationib.

c ca. 2. et ca.
seq. cod. tit.
in 6.

amouendi, vel beneficia confe-
rendi (nisi specialiter concessa
sint) non transfertur.

Habens curam animarum in diuersis Eccle-
sijs, uel laicus, non potest constitui vicarius.

Debet autem Episcopus cir-
cumspectus esse, ne laicum Vica-
rium sibi constituat. Inde-
corum est enim, laicum homi-
nem viros Ecclesiasticos iudica-
re: nec in vno eodemq; officio
debet dispar esse pfectio. Quod
etiam lege diuina prohibetur:
dicente Moyses, Non arabis in boue et
asino. Inde & Honoriana consti-
tutione cauetur, Vt Episcopus
eum, qui perpetuam Vicariam
obtinet, per subtractionem pro-
uentuum vel ipsius Vicariæ ab-
lacionem cõpellat, vt se in pres-
byterum promoueri faciat.

d can. in nona
actione. 16.
q. 7.

e ca. fin. extr.
cod. tit.

A Vicario, appellatur ad Archiepiscopum:
ab Archidiacono, ad Episcopum. h. d.

Inter Vicarium autem, & Ar-
chidiaconum illud interest, qd à
Vicario, nõ ad Episcopum, sed ad
Archiepiscopum: ab Archidia-
cono verò, nisi aliud Ecclesiarum
inducat consuetudo, ad ipsum,
cui immediatè subiacer, Epi-
scopum erit appellandum.

f cap. Roma-
na. de ap-
pel. in 6.

DE COADIUTORE,

TITVLVS XVI.

Ex causa datur Episcopo coadiutor, cuius
datio ad sedem Apostolicam spectat h. d.

Accidit & etiam interdum,
vt Pastor senio aut corpo-
ris valetudine impeditus,
aut sanæ mentis consilio desti-

g cap. 1. de
cleri. agro-
uel debili-
in 6.

eutus, super suū gregem excubias ducere non possit: ea propter vir prouidus & honestus, illi in Coadiutorem adiungendus est: per quem tam Episcopo, quàm populo vtiliter consulatur. Cuius datio, cùm de causis maioribus esse constet, ad sedem Apostolicam, nulla obstante consuetudine, referenda est. Quod tamen sic intelligi oportet, si non in remotis partibus explicanda sit: cæterum, si procul ab Apostolica sede Episcopus impeditus deget, tunc secundum Bonifacianę constitutionis tenorem prouidendum erit.

Etiam inferioribus ab Episcopis dandus est Coadiutor, & utrisque de facultatibus Ecclesię erit subueniendum. h. d.

a per totū tit. extr. de cler. & grot.

Nec^a solū Episcopis dandus erit Coadiutor, sed etiam si res exigat, inferioribus: vnde, si vel Ecclesię Rectorem, vel Archidiaconū ita morbo aliquo cõtigerit impediri, vt Ecclesiasticis ministerijs, vel nullo pacto, vel non nisi cum scandalo interesse possint, eis quoq; Coadiutor adhibendus erit: & iras temperanda^b, vt vtrique iuxta facultates Ecclesię vitę necessaria ministrantur.

b cap. 1. §. presentis quoque. de cler. & grot. in 6.

DE COREPISCOPORUM VŒU SUBLATO,

TITVLVS XVII.

Corepiscoporum usus sublatus est. h. d.

Rant olim & Corepiscopi, quibus circa plurimā cum Episcopis ministeriorum communis erat dispēsatio: quorum tamē institutio tam in Romana sede, quàm in alijs totius orbis Ecclesijs, tāquam improba & superuacanea, est penitus interdicta^c.

Matrimonium spirituale dissoluitur translatione, renunciatione, & depositione. h. d.

c can. Corepiscopi. et seq. distict. 68.

Vidimus hucusque de spiritualis fœdere coniugij, quod inter Episcopum & Ecclesiam cõtrahitur, quod electione vel postulatione initiari, confirmatione ratificari, consecratione intelligitur consumari. Item de moribus, & Vicarijs, & adiutoribus Episcoporum: tractemus nunc, quibus modis Episcopus ab Ecclesiā remouetur: & sic, quo modo tale cōiugium præter mortē dissoluitur. Contingit autem id tribus modis: Translatione, Renunciatione, & Depositione, seu degradatione: de quibus singulis videamus, ac primū de Translatione.

DE TRANSLATIONE,

TITVLVS XVIII.

Translatio inducitur ex utilitate, & ex necessitate: & necessitate cessante, translatio irritatur. h. d.

Translationes, quæ & mutationes^d nūcupari possunt, institutę sunt utilitatis, & ne-

d can. mutationes. 7. q. 1.

necessitatis gratia. Vtilitatis, cum Episcopus ab ea ciuitate, cui prepositus est, in aliam trā fertur, in qua magis proficere posse verisimiliter existimatur. Sic olim Princeps Apostolorū de Antiochena ciuitate se Romam transtulit, vt scilicet ibidē copiosius proficere posset. Necessitate^a verò nonnunquam Episcopalia sedium mutationes fieri solent, hostium vrgente metu. Sed hoc casu, si ciuitatem, de qua effugerit Episcopus, ab hostibus liberari^b, & ad priorem statum contigerit reuocari, ad eam expulsus reuertetur.

Episcopos transferre, ad solum Romanum Pontificem pertinet. h. d.

Sciendum est autem Episcoporum translationes, non etiā inferiorum, ad solum Apostolicę sedis Antistitem certissima ratione pertinere^c, neque super matrimonijs quicquā præter eius assensum immutari debere, aut posse. Quod obtinet non solum, si Episcopus est cōsecratus, verum etiam si tārām canonicē fuit electus, & confirmatus: Cūm (vt supra diximus) post electionem & confirmationem, inter personas eligentium & electi, coniugium sit spirituale contractum.

Qui propria auctoritate se ad aliam Ecclesiam contulerit, & habita carebit & ambita.

Ea propter^d quicumque aua-

ritia ducti, aut ambitione impulsī, Ecclesię suę mediocritate despecta, ad maiorē sese plebem propria auctoritate transtulerint, a cathedra repelli debent aliena, & carere propria: vt nec illis præsideant, quos per superbiam spreuerūt: nec illis, quos ob auaritiam vel ambitū concupiuerunt. Sicut enim vir^e non debet adulterare vxorem suam: ita nec Episcopus temerē Ecclesiam, ad quam electus fuit, relinquere, vt alteri sese cōiungat, etiam si à populo fuerit attractus.

Quod constitutum est in Ecclesijs Episcopalis, trahitur etiā ad Ecclesias inferiores. h. d.

Non ab similibus iuris ratio obtinet in presbyteris^f, & cæteris infra Episcopalem dignitatem constitutis. Nam, si vel qualibet causa, ppria quis auctoritate^g cum altero iuum beneficium permutare voluerit, vterq; proprii beneficii iacturam faciet. Beneficiorum enim & præbendarum permutationes generaliter fieri prohibentur^h: præsertim pacto premissa, quæ circa spiritualia, vel spiritualibus annexa, semper labem simonię cōtinet: licet possit Episcopus de vno loco ad alium aliquos transferre, vt qui vni loco minūs sunt vtilis, alibi se valeāt vtilius exercere.

Si permutatio beneficiorū completa est ex vna parte, et per alterā stat quod minūs impletur, restituitur pars ad suum beneficium. h. d.

a canon. scias frater. & seq. d. 7. q. 1.

b canon. pastoralis officij. d. 7. q. 1.

c cap. 2. et si. extr. eodem tit. de translatione. episc.

d ca. quando. h. d. extr. eod. tit.

e cano. sicut vir. 7. q. 1.

f canon. sicut aliterius. in fi. d. 7. q. 1. cap. cdm olim magister. extr. de reuon permutat.

g cap. questum. extra. de rerū permutat.

a ca. cdm uniuersorum. extra. de rerum permutation. tit.

Subuentum^a tamē est ei, qui de permutatione cum alio habito tractatu, prębendam suam cum resignasset, ab alio qui cū permutationis tractatum habuit, & qui postea suam resignare recusat, deceptus est: cum. n. deceptis, & non decipientibus Iura subueniant, licet is qui renūciauerit, à se beneficium abdicasse videatur, tributa tamen est simplicitati venia, constitutumq; vt ad resignatum beneficium reuerti possit.

Collatio de beneficijs causa permutationis uacantibus, facta alijs quàm permutatibus, nõ tenet. b. d.

Et generaliter, ne concessione Iuris vtētibus, præsertim circa spiritualia, illudatur, si qua beneficia ex causa permutationis aliquibus resignata, alijs q̄ ipsis permutare uolentibus cõferantur, nullius firmitatis erit ipsa collatio.

Non obstantibus expectationibus, beneficiorum permutatio fieri potest. b. d.

b cap. unico. de rerum permutation. in 6.

Quinimod^b si in diœcesi aliqua quidam fortè auctoritate Apostolica beneficia proximè uacatura expectent, illi tamen, qui secūdum formam Iuris sua beneficia in eadem diœcesi ad ordinarij collationem spectantia, liberè ac sine fraude in manibus Episcopi resignauerint, non nisi ex causa permutationis resignaturi, ab huiusmodi expectatib. circa faciendā permutationem minimè impediētur,

DE RENUNCIATIONE,

TITVLVS XIX.

Quid sit Renunciatio, & quibus ex causis possit renunciari. b. d.

Et Renunciationem quoq; **P** quis ab Ecclesia sua remouetur. Est autem Renunciatio, iuris proprii spontanea refutatio. Ea uerò propter quæ Episcopus potest cedendi licentiã postulare, hæc fermè habētur: conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, graue scādalum, & irregularitas personæ.

Quale debeat esse crimen, ob quod renunciari possit. b. d.

Propter^d conscientiam criminis, cedendi potest licentia postulari, non cuiuslibet, sed duntaxat illius, propter quod ipsius officij executio post peractam pœnitentiam impeditur.

Quæ debilitas corporis renunciandi causam præbeat. b. d.

Non absimilis^e Iuris ratio in debilitate corporis obtinet: nã non quælibet, sed solùm illa legitimam renunciandi præstat causam, per quam quis ad exequendum officium Pastorale redditur impotens: cum interdum non plus horretur senilis debilitas aliquem cedere, quàm maturitas, quæ in senibus esse solet, quem in suo suadeat officio permanere.

c ca. nisi cdm pridem, ext. eodem titul.

d d. ca. nisi. 5. propter. extra. eodem titul.

e d. ca. nisi. 5. alia uerò.

Magnus

Magnus defectus scientiæ, tribuit legitimam causam renunciandi. h. d.

a d. cap. nisi. §. pro defectu.

Propter defectum quoque scientiæ plerumque potest quis petere celsionem: quia cum illa circa spirituales administrationem sit potissimum necessaria, & circa curam temporalium opportuna, Præsul, qui in vtrisque commissam sibi debet Ecclesiam regere salubriter, ei renunciat, si quo modo ipsam regere debeat, ignoret. Quanquam autem desideranda sit eminens scientia in Pastore, in eo tamen mediocris tolerari potest: quia imperfectum scientiæ potest supplere perfectio charitatis.

Malitia plebis iustam tribuit renunciandi causam, item uitatio scandali. h. d.

b d. cap. nisi. §. propter malitiam.

Propter malitiam quoque plebis cogitur interdum Prælati ab ipsius regimine declinare: veluti, quando plebs tam duræ ceruicis existit, ut apud ipsam amplius proficere non possit. Item pro graui scandalo vitando, cum aliter sedari non potest, licet Episcopo petere celsionem, ne plus temporalem honorem, quam æternam videatur affectare salutem.

Ob irregularitatem potest renunciari. hoc dicit.

d d. cap. nisi. §. personæ.

Item ob irregularitatem: puta, si sit bigamus. Quod si forte de legitimo matrimonio non sit natus, licet huiusmodi irregularitatem subtrahere non po-

terit, si tamen & culpa lateret, & causa, cum eo qui suum laudabiliter impleuit officium, iniuncta sibi competenti penitentia, poterit non minus vtiliter, quam misericorditer dispensari.

Gratia laboris fugiendi non potest renunciari. h. d.

Ceterum ob alias causas renunciationem affectantes, audiendi non sunt: dum forte aliqui laboris angustias declinantes, ad otium aduersus gloriosi Pontificis exemplum, aspirare contendunt.

Episcopus qui semel ad uitam Monachalem transiit, non potest rursus ad Episcopalem dignitatem reuerti. h. d.

Accidit autem interdum, ut Episcopus humilitatis, & penitentiae causa ab Ecclesia sua remoueatur. quod tunc contingit, cum quis Apostolica concessione ab Episcopali sede ad Monachalem descendit subiectionem: Quo casu alius in locum eius subrogari poterit, ille verò resurgere, Constantipolitano concilio vetante, nequam valebit.

Impeditus administrare Episcopatum, & propterea factus monachus, cessante impedimento, potest reuerti ad Episcopalem dignitatem.

Ceterum speciales quidam casus inueniuntur, in quibus, predicto concilio non obstante, is qui vitam monachalem elegit, rursus licite potest ad Epi-

e d. cap. nisi. §. uictoria.

f can. hoc nequaquam.

7. q. 1.

g ca. post translationem. §. ceterum. extra. eod. tit. de renunt.

scopatum assumi: Si enim quis, persecutionis rabie saeuente, vel prepeditus aduersa valitudine corporis, cum proficere nequeat in regimine pastorali, de superioris autoritate ad monasticam vitam descendat: persecutionis vel egritudinis impedimento cessante, ad Episcopalem poterit resurgere dignitatem. Idem Iuris est, si quis propter literaturę defectum, locum regiminis deserens, autoritate Apostolica ad ocium se contulerit monachale: nam si per exercitium lectionis, scientiæ reperit margaritam, procul dubio denuo vocatus ad Cathedralam Pastoralem, redire poterit.

Assecutus Episcopatum simoniace, sed ignoranter, si fiat postea regularis, licet ad primum reuerti non possit, alium tamen Episcopatum consequi potest.

d. cap. post translatione. S. rarus. cod. iiii.

Rursus, si quis in sciis cupiditate parentum fuerit Episcopatum adeptus, & hoc comperito de licentia superioris illum dimittens, obseruantiam elegerit regularem, etsi ad Ecclesiam eandem redire nequeat, ad aliam tamen promoueri poterit, Constantinopolitani Concilij constitutione non obstanti: quam tunc obtinere oportet, cum penitentia causa, quam Episcopatum retinens peragere non valebat, vitam quis elegerit monachalem.

Ad eum fieri debet renunciatio, ad quem spectat confirmatio. h. d.

Abbas quoque, qui Romane immediate subditus est Ecclesie, nisi licentia à Romano Pontifice legitime impetrata, sui regiminis oneri renunciare minimè poterit: quod si Episcopo subiectus sit, cum eiusdem permissione locum suum licito iure poterit relinquere. Et hoc generale est in prebendis, & ceteris minoribus beneficijs, ut apud eum fieri debeat renunciatio, ad quem pertinere dignoscitur confirmatio: ex quo apparere potest, quod resignatio facta laico nulla iuris obtinet firmitatem.

Papa potest renunciare Papatu. h. d.

De Romano Pontifice questum est, an, quia nullum habet superiorem cui renunciare possit, Pontificatui ex causa cedere valeat: & super hoc Celestinus quintus hesitationis cuiuslibet volens occasionem amputare, statuit & decreuit, Romanum Pontificem posse liberè resignare.

Per procuratorem renunciari potest, et quatenus ualeat renunciatio facta à procuratore reuocato. h. d.

Potest autem quis non solum per semetipsum resignare, verum etiam per procuratorem: qui, si ad cedendum Pontificali aut alij cuiuslibet dignitati, vel beneficio, sponte ac liberè constitutus fuerit, si postmodum ignorans reuocatus fuerit, tenebit

b cap. fin. ubi Glos. extra. eod.

c cap. quid in dubijs. extra. eod. tit.

d capit. i. de renunciatio. in 6.

e Clem. uni. eod. dem tit.

bit cessio per eum facta, antequam ad ipsius procuratoris, vel illius in cuius manibus cessio fuerat faciendā, notitiam reuocatio huiusmodi fuerit deducta: nisi forte per ipsos, aut alios dolo malo factum fuerit, quod minus ad eos, vel eorum alterū ante cessionem reuocatio perueniret.

Qui impetrauit cedendi licentiam, compellitur renunciare. h. d.

Aliud iuris est, si qui cedendi licentia cum instantia postulata, atque ea obtenta, leuitate forte cedere pretermittant: eos. n. ad cedendum compellendos esse generali Concilio^a statuitur.

cap. quidam cedēdi. cxi. eod. tit.

DE DEPOSITIO-
ne, seu degrada-
tione,

TITVLVS XX.

Spirituale coniugium dissoluitur per degradationem. h. d.

Er degradationem quoque coniugium Ecclesiæ & Episcopi dissoluitur. Nihil. n. est aliud degradare, quam de gradu deijcere: quod institutum est ad similitudinem^b exaurationis eius qui militiæ deseruit armatæ: cui ram militaris ordo, quam etiam insignia ob delictum detrahuntur.

cap. 2. S. actualis. de pœnis. in 6.

Duplex est degradatio, uerbalis & actualis. h. d.

Est autē degradatio duplex:

verbalis scilicet & actualis. Verbalis^c degradatio est, cum ab eo, qui auctoritatem habet, assistente certo Episcoporum numero depositionis fertur sententia. Actualis uero, siue solennis est, cum non solum fertur sententia, uerum etiam ab eo qui degradandus est, vestes & singula insignia sui ordinis gradatim auferuntur. Cuius ordo ac series latissimè Bonifaciana constitutione^d demonstratur.

d. cap. 2. S. uerbalis. de pœnis. in 6.

Proprius solum Episcopus potest deponere constitutos in minoribus ordinibus, secus in maioribus. h. d.

d. cap. 2.

Quod^e autem dictum est, Episcoporum numero assistere, sic intelligi oportet, si de Episcopo, aut illo degradando agatur, qui sit in maioribus ordinibus constitutus. Ceterum, si de ijs agatur qui minoribus tantum insigniti sint, proprii Episcopi sententia, absq; ullorum Episcoporum^f interuentu, factis erit.

can. si quis tumidus. 15. q. 7.

In degradatione sacerdotum ob causam heresis potest procedere solus Episcopus delinquentium cum suis minoribus prelati. h. d.

can. si autē in fin. d. 15. q. 7.

Quinimodò interdum etiam si presbyter, vel in sacris constitutus degradandus fuerit, plurius Episcoporum interuentus necessarius non erit: nam tales, si pro hæresi & seculari curiæ tradendi, vel perpetuò immurandi sint, quia Episcoporum numerus facile conuenire non potest, solus Epi-

ca. 1. de hæret. in 6.

scopus, conuocatis Abbatibus & alijs praelatis, virisq; suae dioecesis pietate ac bonis artibus instructis, degradare poterit.

Degradatus traditur curiae seculari, et pro eo debet Ecclesia intercedere, & degradatus se misens sacris, excommunicatur. h. d.

Clericus igitur ob graue flagitium degradatus, cum ab Ecclesiastico foro fuerit proiectus, seculari curiae traditur puniendus. Vnde celebranda^a erit talis degradatio seculari praesente potestate, & cum perfecta fuerit, pronuntiandum ut secularis Iudex degradatum, tanquam clericali priuilegio exutum, in forum suum recipiat puniendum: pro quo tamen Ecclesia debet intercedere, ut citra mortis periculum in eum sententiam moderetur: & si impetrauerit, & degradatus poenae superstes fuerit, ab administratione sui ordinis debet abstinere. Quod si cingulo militiae caelestis exauthoratus, ausu temerario sibi dudum commissum audebit in posterum attractare ministerium, etiam ab Ecclesia ex canone Apostolorum erit abscondendus.

DE SACERDOTIBVS
in inferiori gradu constitutis,

TITVLVS XXI.

Sacerdotes inferioris gradus, sunt presby-

teri, nec sufficit aliquid obiter tractatum esse. h. d.

Nunc descendamus ad sacerdotes in inferiore gradu constitutos: subsequenter postea de ijs dicturi, quod licet sacerdotes non sint, in sacris tamen constituti reperiuntur: ac demum de his, qui circa humiliora in domo Dei necessarium ministerium exhibent, qui in minoribus ordinibus dicuntur constituti: de quibus omnibus, si quid superius locuti fuimus, obiter potius, quam ex professo loquuti fuimus. Inferiores sacerdotes, sunt presbyteri.

Sacerdotum in duas classes diuisio, sumpsit originem tam a testamento ueteri, quam nouo. h. d.

Et non ineleganter sacerdotes in duos ordines distributi esse videntur: Haec enim discretio, tam in veteri testamento a Deo per Moysen sumpsit exordium, qui ex praecipis Domini Aaron in summum Pontificem, filios vero eius inuinxit in minores sacerdotes: quam etiam in nouo ab ipso Christo, qui duodecim Apostolos, tanquam maiores sacerdotes, septuaginta duos quasi in minores instituit: Petrum vero quasi summum sacerdotem elegit, dum ei praes omnibus, & pro omnibus clauis regni caelorum tribuit.

b distin. 21. in sum. & partotum.

Pres.

Presbyteri & Episcopi olim erant iſdem, ſed in remedium ſchiſmatis de presbyteris, vnus electus eſt qui Episcopus dicitur. h. d.

a can. 1. S. un-
de & a-
pud. 21. di-
ſtin.

Presbyterum^a autem & Episcopum sunt qui eundem olim extiſſe affirmant, & aliud ætatis, aliud dignitatis fuiſſe nomen. Sed cum multi in ſingulis Eccleſijs presbyteri conſtituti eſſent, in remedium ſchiſmatis^b factum eſſe, vt per illos vnus eligeretur, qui cæteris eſſet præponendus: Electum autem Episcopi retinuiſſe nomen, eligentes presbyterorum: quorum erga Episcopos vſque ad eò creuit honor, vt illis tanquam filij cœperint obedire, nec iam pro ſacerdotibus habeantur, qui ſub nullius Episcopi diſciplina & prouidentia gubernantur.

Presbyter appellatur potiùs à prudentia, quàm ab annis. h. d.

c cano. quiſ-
quis. S. pres-
byteros. di-
ſtin. 84.

Presbyteri^c verò nomē, quàm à ſenectute ſit ſumptum, magis tamen ſapientiæ indicat maturitatem, quàm corporis cœnitiam.

Quæ ſit presbyterorum poteſtas, & authoritas. h. d.

d can. quam-
uis. diſt. 68.

Episcopi^d igitur ac presbyteri non penitus eſt aſimilis circa ſacra miniſteriorum diſpenſatio: Illorum enim, quæ gerere poteſt Episcopus, quædam presbyter ſuo iure, quædam illius permiſſione exequitur, quædã verò nullo pacto poteſt attingere. Proprio iure presbyter, Do-

minici corporis^e ac ſanguinis^e conſecrationem, etiam Episcopo præſente celebrat, infantes baptizat^f; ſanctificato oleo infantes inungit, benedicit, & de occultis peccatis pœnitentes, vel in extremis agentes ad gratiam reconciliationis admittendi poteſtatem habet. Episcopo permittente^g, aut vltima cogente neceſſitate, & baptizatos ſacro linire chrismate, & virgines Deo dicare, presbyteris cõceditur. Eccleſias verò erigere, conſecrare, reconciliare, ſacrũ chrisma conficere, Clericos ordinare, excommunicare, pœnitentes publicè reconciliare, ſolis Episcopis reſeruat^h.

e d. can. quã-
uis. et can.
1. S. ad pres-
byt. 25. di-
ſtin.
f can. conſtat
baptiſma-
de cõſecrat.
diſt. 4.

g can. 1. &
ſeq. 26. q.
6. & can.
presbyte-
ris ſeu. de
conſecra. di-
ſtin. 4.

h d. can. quã-
uis diſt. 68
& cano. 1.
uerſ. ad epi-
ſcopum. 25
diſt.

DE IIS, QUI IN SACRIS sunt conſtituti, TITVLVS XXII.

In ſacris conſtituti ſunt Diaconi, & Subdiaconi, & Diaconi debent Episcopum custodire, ſacerdotibus celebrantibus aſſiſtere, nouum teſtamentum prædicare, Eucharistiã uerò præſente Episcopo uel presbytero, populo rogare non poſſunt. h. d.

Sicut autē Episcopis presbyteri: ita etiamⁱ vtriſque debent obedientiam Diaconi: ad quos Episcopum prædicantem ab inſidijs custodire, pertinet, ne aut ipſe quoquo modo lædatur, aut diuina verba per de tractores polluantur. Sacerdotibus quoque celebrantibus^k in omnibus aſſiſtēt, Euangelium ad populum prædicabunt. Sed

i can. diaconi
ſeptē. S.
ut igitur. di-
ſtin. 93. et
can. ſeq.

k can. 1. uerſ.
ad diaconũ.
diſt. 25.

*can. constat
baptisma.
de consecrat.
dist. 4.* nec baptizare^a præsente Episcopo, aut presbytero, nec Dominici corporis Eucharistici populo erogare audere debet, nisi prædictis omnibus longius fortasse constitutis, necessitas ad id extrema eos compellat.

Primitiua Ecclesia non habuit Subdiaconos. & apud antiquos Subdiaconatus non reponebatur inter sacros ordines, sed postea & is ordo inter sacros ceptus est haberi, & Subdiaconus potest eligi in Episcopum. h. d.

cap. à multis. extr. de aetate & quali. Subdiaconos^b licet & Ecclesia primitiua legatur habuisse, talis tamè ordo apud antiquos inter sacros non annumerabatur: paulatim tamen post aliquot temporum curricula ceptus est & subdiaconatus inter sacros ordines reponi. Eisque ad similitudinem tam presbyterorum, quàm diaconorum continentia^c fuit imperata. Cùmque à multis, an in Episcopum subdiaconus eligi valeret, hæsitaretur: nouissimè^d post Urbanum Innocentij processit constitutio, quæ, ut is quoq; in Episcopum liberè eligi valeat, declarauit ac statuit.

Circa quæ uersetur officium Subdiaconi. hoc dicit.

can. 1. uers. ad subdiaconum. dist. 25. Diaconum^e igitur subdiaconus subsequitur: ad quem calicem & patinam ad altare deferre pertinet, & Leuitis tradere, eisque ministrare. Urceolum quoque, & aquam, manile, & manutergium tenere, Episcopo, presbyteris, & Leuitis pro

lauandis ante altare manibus aquam præbere.

Subdiaconus potest quis ordinari in decimo octauo anno, Diaconus in uigesimo, Presbyter in uigesimo quinto. h. d.

Sicut autem subdiacono minus creditur, quàm diacono: & diacono minus, quàm presbytero committitur: ita ad subdiaconatum minor ætas, quàm ad diaconatum: & ad diaconatum minor, quàm ad presbyteratum suffragatur. Poterit igitur hodie^f quis, nisi aliud Canonicum obsistat impedimentum, decimo octauo natus anno ad primum sacrum ordinem, uigesimo ad secundum, ad presbyteratum uigesimo quinto, promoueri.

Propriè sacerdotes appellantur qui Eucharistiam conficiunt, impropriè etiam diaconus & subdiaconus.

Diximus autem diaconum & subdiaconum non esse sacerdotes, proprietatem sermonis attendentes: Propriè^g enim sacerdos is est appellandus, cui sacrificium corporis & sanguinis Dominici in altari conficere permittitur. Ceterum & ipsi interdum sacerdotes appellantur, sed per abusionem. Vidimus hætenus de ijs, qui in maioribus sunt ordinibus constituti: nunc videamus de ijs, qui in Ecclesia Dei minoribus sunt ordinibus insigniti.

DE

f clem. fin. de aetate & quali.

g can. 1. uers. Sacerdos. dist. 21.

DE IIS, QUI SVNT
in minoribus ordinibus
constituti,

TITVLVS XXIII.

Minores ordines sunt acolytatus, exorcis-
tatus, lectoratus, et ostiariatus. h. d.

Vnt igitur in Ecclesia alij mi-
nores ordines, qui sine sacra-
mentali vnctione, sola Epi-
scopi benedictione, cum quadam
valorum, vel indumentorum di-
stributione, praestantur: vt sunt,
Acolytus, Exorcista, Lector, O-
stiarius. Acolytus est is, ad quem
praeparatio luminum, & qui ce-
reum (a quo nomen quoque ducit)
deferre debet, qui que suggesta
pro Eucharistia subdiaconis
praeparat. Exorcista est is, qui
exorcismos memoriter retine-
re debet, manusque super ener-
gumenos, & catechumenos in
exorcizando imponere. Lec-
tor autem is appellatur, qui le-
ctiones debet pronunciare, &
ea, quae Prophetarum vaticinati-
ones sunt, populis praedicare. Ad
Ostiarium pertinet clauis Ec-
clesiae, vt claudat & aperiat tem-
plum Dei, & omnia quae sunt
intus extraque, custodiat, fide-
les recipiat, excommunicatos
& infideles prouido iudicio re-
pellat.

*Psalmistatus est minor ordo, et potest con-
ferri a solo presbytero. h. d.*

Est & Psalmista, id est, Can-
tor, qui absque scientia Episcopi
presbytero solum iubente, offi-
cium suscipit cantandi: qui &

ipse, licet apud antiquos dubi-
tatum fuerit, inter minores ordi-
nes coeptus est annumerari.

Constituti in maioribus ordinibus nullo pa-
cto matrimonium contrahere possunt, sed con-
stituti in minoribus possunt: sed si contrahant,
priuantur beneficijs et dignitatibus Ecclesia-
sticis. h. d.

Horum autem & sacrorum
valde dispar est conditio: si qui-
dem illis ita est continentia im-
perata, vt nunquam ad matri-
monium aspirare valeant: his au-
tem, si ad superiores ordines pro-
uehi noluerint, matrimonium
contrahere minime interdictum:
sed eo casu non solum ad sa-
cros ordines, & Ecclesiasticas
dignitates, & administrationes
admittendi non sunt: sed etiam
beneficijs, quaecumque forte ha-
buerint, priuandi erunt: nam nec
ea sine prauo exemplo possunt
& graui scandalo retinere: &
tales bona Ecclesiastica dilapi-
dare solent. Hucusque singu-
lariter tam de maioribus ordi-
nibus, quam de minoribus bre-
uiter tractatum fuit: exponamus
nunc aliqua, quae tam maiorum
ordinum, quam minorum, sunt
communia.

COMMVNIA TAM MA-
iorum, quam minorum
ordinum,

TITVLVS XXIII.

Minores debent maioribus exhibere reue-
rentiam, maiores uero minoribus amorem &
charitatem. h. d.

f glo. in uer.
Psalmista.
can. 1. 2. 1. di-
stin. et can.
1. uers. ad
Psalmista.
25. dist.

g dist. 26. et
32. per to-
tum.

h cap. 1. cap.
quod ad. et
cap. diuer-
sis. extra.
de cleri. con-
iuga.
i cap. cum de
coem. ext.
de cleri. con-
iuga.

a can. 1. 9. ad
acolytum. di-
stin. 25.

b d. can. 1. 6.
ad exorci-
stam.

c d. can. 1. 6.
ad lectorem.

d d. can. 1. 6.
ad ostiariu.

e can. Psalmi-
sta. dist. 23.

IN primis admonendi sunt ij, qui minori sub ordine constituti sunt & officio, vt ijs, qui aut ordine præcellunt, aut officio, reuerentiam, & obedientiam^a exhibeant: nec per temeritatem alter alterius partes sibi vindicet. Maiores quoque meminerint, se maiores esse, non dominos: & ob id inferioribus non tanquam subditis dominantur, sed quasi clericos honorent, & diligant: & tales sint, qui non solum præsent, verum etiam profint.

^a can. à subdiacono. dist. 93. glos. 2. cap. ad aures. extra. de tēp. ordina.

Ordinatores debent instruere ordinandos in diuinis. h. d.

Item sub grauis vltionis comminatione ex ordinatione generalis consilij debent Episcopi promouendos in sacerdotes per se ipsos, vel alios idoneos viros super diuinis officijs, Ecclesiasticisq; sacramentis diligenter instruere, & informare.

^b cano. tales. dist. 23. *Sanctius enim (inquit) est paucos bonos, quam multos malos habere ministros: quia. sicut cæcus cæcum ducet, ambo in foueam dilabentur.*

Ordinationem præcedere debet diligens scrutinium. h. d.

^c ext. de scrutinio in ordi. facien. ^d can. 2. episcopi. dist. 24. ^e can. quando episcopus. dist. 24. **P**ræcedet autem ordinationem diligens scrutinium^c, nisi qui^d tam verbo fidei, quam rectæ conuersationis exemplo, Episcoporum vel populari testimonio probantur, ad ordines admittendi erunt. Ordinaturus^e itaque accipiat secum diuinæ legis peritos sacerdotes, &

in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatos, qui ordinandorum genus, patriam, ætatem, locum vbi ordinati sunt, si literas callent, si instructi in lege Dei, & ante omnia diligenter inuestigent, si fidem Catholicam diligenter teneant.

Examen debet præcedere collationem beneficiorum. h. d.

Quod^f & in beneficiorum collationibus obseruandum erit: quoniam enim beneficijs Ecclesiasticis præficiendi fuerint, à suo prius archidiacono examinari debent, & per ipsum postmodum Episcopo præsentari.

^f cap. ad hæc nos. vers. et hoc idem. extra. de offi. archid.

Tam simoniacè ordinatus, quam ordinans, sunt puniendi. h. d.

Ipsi^g & verò quibus talis cura committitur, cauere debent, ne aut cuiusquæ gratia, aut cuiuscunque muneris cupiditate illi^g sit, à vero deuiet, vt indignum, & minus idoneum, aut non examinatum ad sacros gradus suscipiendos Episcopo præsentent. Quod si aliter fecerint: & qui indignè accesserint, ab altari remouebitur, & qui donum Sancti Spiritus vèdere conati sunt, coram Deo iam cõdemnati, Ecclesiastica dignitate carebunt.

^g can. quando episcopus. dist. 24. §. ipsi autem.

Quæ tempora in ordinationibus seruari debent. h. d.

Igitur^h per tres cõtinuos dies diligenter examinètur, & demùm sabbato, qui probati sunt, Episcopo præsententur: Qui ta-

^h d. can. quando episcopus. §. igitur.

men

men secundum diuersitatem ordinum, temporis quoque serua bit diuersitatem: non enim omnes ordines quibuslibet tēporibus conferri possunt: nam Dominicis & alijs festiuis diebus vnum, aut duos ad minores licebit promouere, sed ad subdiaconatum, nisi in quatuor temporibus, & vna & altera statuta die, nulli Episcoporum, præterquam Romano Pontifici, licet aliquos ordinare, nec alicuius loci cōtraria est admittenda cōsuetudo. Quòd si fortè secus factum fuerit, ordinans quidem potestate priuandus est ordinandi: & ordinatus cum characterem minimè dubitetur recepisse, pœnitentia præuia in susceptis ordinibus ministrare sustinendus erit.

Nec uno, nec duobus diebus continuato ieiunio duo sacri ordines conferri possunt. h. d.

a cap. literas. *ext. de tēp. ordi.* Sed nec vno die, nec duobus cōtinuato ieiunio ad duos quis potest sacros ordines promoueri, arbitrariè ordinati suspensionis imminente pœna.

Minores ordines omnes simul conferri possunt. h. d.

e cap. de co. *ext. de tēp. ordi.* Diuersum statuitur de minoribus, qui omnes vel vnica die conferri possunt.

f can. 1. dist. 52. *cap. uni. de cleri.* Cum promotus per saltum, potest, prætermisso ordine repetito, dispensari. h. d.

per sal. prom. Per saltum verò si promotus fuerit quis, solenniter ordine prætermisso repetito, ex miseri

cordia ministrare permittendus erit.

Promotus ad sacros ordines furtiue contra prohibitionem prælati, non potest fieri sacerdos, nisi prius fuerit monasterium ingressus: secus, si non contra prohibitionem, quia tunc potest Episcopus pro arbitrio dispensare: & qui non ordinatus se miscuit diuinis, nunquam poterit ordinari. h. d.

Quòd si furtiue ad sacros ordines quis irrepsit, dispiciendum erit, an prælati sub anathemate præcesserit interminatio: tunc enim nulla ratione ad sacerdotalem poterit ordinem promoueri, nisi regulari habitu suscepto laudabilem aliquandiu duxerit vitam: quo casu secum misericorditer dispensari poterit: alioquin nulla præcedente inhibitione, condigna satisfactione imposita, pro suo arbitrio cum illo poterit Episcopus dispensare. Quòd si is, qui nullum adhuc penitus attigit ordinem, diuinum aliquod officium exercuerit, & ab Ecclesia erit abijciendus, & nunquam ordinandus.

Qui nondum baptizatus ordinatus est, debet baptizari & rursus ordinari. h. d.

De eo qui non baptizatus ordinem susceperit, valde dubitatum est: de quo post multam tandem discussionem obtentum & constitutum fuit, vt baptizetur, atque iterum ordinetur: & merito cum enim baptismus omnium sacramentorum ianua sit

cap. 1. & seq. ext. de eo qui sur. ordi. susce.

cap. 1. & seq. ext. de cleri. non ordi. min. str.

cap. 1. ext. de presbyt. non bapti.

gloss. 2. d. cap. 1.

& fundamentum, superædificari non potuit, vbi fundamentū defuit.

Sacros ordines tantūm Episcopus confert, minores interdum & alij, & Episcopus qui loco, non dignitati renunciauit, sacros ordines conferre potest, secus, si etiam dignitati, quia tunc solūm minores confert. h. d.

Illud postremò omittendum non est, quòd inter minores & sacros ordines illa est differentia: quia maiores ab Episcopis, minores verò etiā ab alijs quandoque conferuntur. Vnde de eo quæsitum est^a, qui Episcopatui renunciaisset, an & quales ordines cōferre posset? in qua spe cie obtinuit distinctio, vt si quidem loco tantūm quis renunciaisset, eos quos ante renunciationem poterat, rogatus conferre possit. Quòd si non solūm loco, verūm etiam dignitati renunciauit, minores tantūm quis ab eo recipere, & in illis deferuire, & ad maiores, si reperiatur idoneus, poterit promoueri. Sane si ab eodem sacros ordines scienter quis receperit, quia indignum se fecit, officij non habebit executionem: vbi autem non sciēter (nisi crassa & supina fuerit ignorantia) discretus Pōtētiſex dispensare poterit.

QUI PROMOVERI non possunt,

TITVLVS XXV.

Ponit quatuor causas siue respectus, ob quos prohibentur homines ordinari. h. d.

Quoniam verò præcaueri debet, quod vel infirmari, vel vituperari potest: sciendū est, quosdam esse qui non sunt ad Ecclesiasticos ordines admittendi, quod fieri contingit quatuor ex causis: aut enim quis promoueri impeditur ratione subiectionis, aut ratione delicti iā patrati, aut suspicione futuri lapsus, aut ob corporis læsionem.

Seruus & libertus non possunt ordinari, & seruus ordinatus sciente domino fit ex hoc liber & ingenuus. h. d.

Ratione subiectionis^b promoueri impediuntur serui: eos enim, nisi à dominis libertatem cōsecuti fuerint, nullo debet ordine Episcopus insignire: liber enim esse debet, qui diuinæ aggregandus est militiæ. Quapropter nō solūm serui, sed nec, qui retēto obsequio, manumissi sunt, cū adhuc seruitutem quandā seruire videantur, sunt ad clericatus ordinem promouendi. Quod si contrā factum fuerit, tam ordinantis, quā eius qui sacro præcinctus est cingulo, Canonicis pœnis coercenda est audacia. Si tamen seruus, sciente Domino, fuerit ordinatus, ex hoc liber erit & ingenuus.

Manumissus ab Ecclesia, ut eidem seruiat in diuinis, non potest se transferre ad aliam Ecclesiam: secus, si simpliciter fuerit manumissus. hoc dicit.

Quòd si^c quis Ecclesiæ serui conditione obnoxius, ab eadem

^a cap. 1. ext. de ordi. ab episcopa.

^b cap. 1. & seq. extr. de seruis nō ordi.

^c cap. eod. lib. tit. ext. de ser. nō ordi.

dem manumittatur, vt insignitus ordine clericali in ea perpetuò seruiat in diuinis, liber factus & ordinatus, ad aliam se transferre non poterit: sed, si absolutè manumissus fuerit, ad aliam transeundi non erit licentia deneganda.

Monachi non ordinantur, nisi de licentia Abbatis.

a can. 1. dist. 58. cap. ad aures. extr. de temp. ordinar.

Monachi quoque, nisi de sui fuerint Abbatis voluntate præpositi, ad Ecclesiastica non sunt officia promouendi.

Licentia concessa à superiore religioso, ut possit consentire prouisioni de se factæ, nõ ualeat. h. d.

b clem. fin. de elect.

Strictius adhuc agitur cum religiosis, non solum circa ordines, sed etiam circa electione, vel prouisionem quamlibet: si cui enim à superiore suo licentia concedatur, vt electioni, vel prouisioni, si quam de ipso fieri contigerit, suum accommodare possit consensum, quia ambitionis uitio uiam parat talis licentia, nullius firmitatis existet.

Non potest quis ab extraneo Episcopo ordinari, nisi de licentia sui ordinarij, quam concedere poterit etiam Vicarius & capitulum, si sedes uacet, uel qui administrat. h. d.

c cap. 2. seq. de tempo. ordi. in 6.

Pari ratione constitutum est, ne quis alienæ diocesis virum præter proprii superioris licentiam ordinare audeat, quam tamen Episcopo in remotis agente, dare poterit ipsius in spiri-

tualibus Vicarius generalis, vel sede vacante Capitulum, seu isdem quem tunc temporis administratio spiritualium noscitur pertinere.

Itali Episcopi non debent ordinare Ultramontanum, nisi de licentia Papæ, uel sui ordinarij. h. d.

d cap. 1. de tēpor. ordi. in 6.

Et hoc quidem non solum obtinet Italis ordinari flagitantibus, uerum etiam exteris. Etenim illos nullus Italicus Episcopus ordinare debet, nisi uel à summo Pontifice specialem habeat licentiam: uel ab Episcopo, de cuius diocesi traxerit originem ordinandus: uel in cuius diocesi beneficiatus existit, per eius parentes literas causam rationabilem continentes, quare ipsum nolit uel nequeat ordinare. & ij qui contrauerint, censuris canonicis coercentur, prout latius ex Clementis IIII. constitutione apparet.

Homicida uoluntarius non potest promoueri, & promotus est deponendus, secus de necessario. h. d.

Patrati delicti ratione quis ordinari prohibetur, ut cum homicidium, aut aliud capitale crimen factum, aut præcepto, aut consilio perpetrauerit: & per surreptionem promotus, deiciendus erit, dicente Domino, Si quis per industriam, aut per insidias hominem occiderit, ab altari meo euellat eum. De eo itaque homicida intelligendum est, qui uoluntate committit homicidium. Cæ-

e can. si quis uidua. 50. dist. & per totum. & ext. de homic. cap. 1. ext. de homic.

f

terum si qui necessitate maxima arctati, effugere nullo pacto valentes, homicidium admiserint, nullam ex hoc irregularitatem incurrunt.

Fortuitum homicidium commissum, dum datur operam rei illicitæ, impedit quem promovendi. h. d.

Quòd si neq; voluntariū fuerit, neque necessarium, sed fortuitum, distinguendum est, nū is cuius occasione perpetratum fuerit, illicitæ rei daret operam, an licitæ. Si illicitæ rei daret operam, ut putà, vetito ludo incūbens, casu homicidium perpetraverit, vel bello etiam contra infideles sese immiscens, volēs Christiani nominis hostem interfecerit, nec ad sacros ordines promovendus est, & promotus non solum ad superiores ascendere prohibendus est, verum etiam in suo ministrare: planè ex dispensatione in inferiore ministrare substinendus erit.

Si datur operam rei licitæ, ex negligentia homicidium comisit, irregularitatem incurrit: secus, si non ex negligentia, sed mero casu. h. d.

Sed & si licitæ rei opera datur, nec tamen debitam quis operi suo adhibuit diligentiam, ex quo homicidium sequutum est, ab omni ministerio altaris excludendus erit: quod in eo responsum est, qui puerum intuitu disciplinæ ita percussit, ut ex percussione expiraverit, vel ex ea in aliam infirmitatem inci-

dit, ex qua compertum fuit expirasse. Præceptoris etiam nimia sævitia culpæ assignatur. Diversum statuitur, si nulla culpa subsit, ut in eo accidit, quo campanas pulsante, ut signo dato conveniret populus ad divina, tintinabulum cadēs, ita subiectum puerum percussit, ut ex vulnere decesserit: nam cum is culpæ penitus expers fuerit, nullam incurrisse noscitur irregularitatem, etiam si de homicidio veniam postulaverit. Bonarum enim mentium est ibi etiam culpam agnoscere, ubi culpa non est.

Infantes, furiosi, dormientes, ex commissio homicidio non incurrunt irregularitatem. hoc dicit.

Idem & constitutum est de infantibus, furiosis, & de dormientibus, qui si hominem mutilent, vel occidant, nullam ex hoc irregularitatem contrahunt.

Clerici facientes querelam de suis malefactoribus, non sunt irregulares, etiam si Iudex mortem illis inferat. h. d.

Idem & de clericis, qui de iniurijs sibi illatis apud Iudicem conqueruntur, protestantesque ad vindictam, seu sanguinis pœnam non intendunt. Nam si Iudex Iustitia exigente mortem delinquentibus inferat, accusatoribus imputari non debet: alioqui si propter huiusmodi metum, quia scilicet Iudex ad pœnam sanguinis posset procedere, sic conqueri non auderet, daretur

a cap. continetur. extra de homici.

b can. clericum qui. et can. seq. dist. 50

c d. cap. continetur. in fi.

d cap. continetur. extra de homici.

e cap. presbyterum. extra de homici.

f cap. Ioannes sacerdos. dist. de homici.

g clem. 1. de homici.

h cap. 2. de homici. in 6.

retur

retur plerisque materia trucidā di eos, & ipforum bona palsim inuadendi.

Publicè pœnitentes non possunt promoueri, possunt tamen ex necessitate deputari in ali quo minorum ordinum. h. d.

a can. cano- nes apud. di stin. 50.

Pœnitentes a quoque tam ad sacros ordines, quàm etiam in- fimos promoueri non debent: quod vtiq; non de omni pœ- nitente intelligendum est, sed de eo tantùm quem publicè, ac solenniter pœnituit: quæ pœni- tentia semel tantùm in Ecclesia conceditur^b. Placuit tamen To- letano Concilio^c, si necessitas aut vsus exegerit, inter ostiari- os, vellectores huiusmodi pœ- nitentes posse collocari.

b can. si quis post. 5. po- test. d. dist. 50.

c can. placu- it. d. distin. 50.

Qui exercuerunt officia secularia, si hone- sti sunt, post reddita ratiocinia possunt ordina- ri, secus est de usurarijs. h. d.

d cap. uni. ex. de oblig. ad ratio. ordi. uel non.

Iis d illi similes sunt qui nè- gotijs & officijs secularibus ser- uiunt: quorum tamè vita si post deposita onera, & reddita ratio- cinia deprehensa fuerit inculpa- ta, omnibus possunt munerib. honestari. Quòd si quis vsu- ras^e, dum negotiaretur, exercu- isse compertus fuerit, non so- lùm ordinandus non est, verùm etiam ordinatus deponendus^f. Mens enim auida, nec abstinere nouit vetitis, nec gaudere cõ- cessis^g.

e can. 2. dist. 33.

f cano. si quis clericorum. dist. 47.

g can. uirū. in fi. d. distin. 47.

Simoniaci, seditiosi, & iniuriarum ultores ordinari non possunt. h. d.

Idem statuendum est de eo,

qui quasi dona Dei empturus, pecuniam ad imitationem Si- monis^h obrulerit. Idem & de seditiosisⁱ, & his qui propriarū iniuriarum pertinaces fuerint ultores.

b can. 2. in ff. dist. 33. & 1. q. 1. per totum.

i can. seditio- narios. dist. 46.

Fur occultus potest post restitutionem, & pœnitentiam ad sacros ordines promoueri. hoc dicit.

k cap. ex lite- ris. extr. de furt.

De^k fure, an ad sacros ordi- nes promoueri possit, quæri po- test. & si quidem spontè furtum confessus, damnum passo satisfecerit, & pœnitentiam pere- gerit, si alioqui idoneus fuerit, nec super furto manifesta re- sperus sit infamia, ad sacros or- dines proculdubio promoueri poterit.

Baptizatus in ægritudine non debet ordi- nari regulariter, & rebaptizati nunquam or- dinantur. h. d.

Sed etsi nullum quis delictū perpetrasse deprehendatur, qd̄ illum à sacris excludere valeat ministerijs, adhuc tamen, si vel de fide eius, vel continentia sus- picio sit, promouendus non e- rit. Vt ecce, si quis in ægritudi- ne^l constitutus, baptizatus fue- rit, quia fides eius non ex vo- luntate, sed ex necessitate vide- tur esse, presbyter ordinari non debet: nisi fortè postea ipsius studium & fides emicuerit, aut hominum raritas hoc exegerit. Scienter autem rebaptizatis^m, vt ad clericatus gradum promo- ueantur, permittendum non erit.

l cano. 1. & seq. dist. 57

m can. confir- mandū est. in fi. distin. 50.

Filij presbyterorum non possunt ordinari, nisi sint regulares, uel monachi, uel nisi sint nati ex legitimo matrimonio, uel sint ualde mor-
ti. b. d.

- a *can. 2. disti. 56. & ca. 1. extr. de filiis presbyt.* Presbyterorum quoque filij à sacris ministerijs arcendi sunt, nisi aut monachi fiant, uel in cōgregatiōe Canonica regulariter uiuentes, religiosè probati fuerint conuertiari. Sed hoc^b de ijs intelligere nos oportet, ad quos adulterio natos paterna flagitia hæreditaria successione descendunt: unde si uel ex legitimo nati sunt matrimonio^c, uel morum honestas eos commendabiles fecerit exemplis & auctoritatibus, non solum sacerdotes fieri possunt, sed etiam summi sacerdotes.

Bigamus, & qui uxorem duxit uiduam, eiectam, uel meretricem, ordinari nõ possunt. h. d.

- d *can. ex parentibus. & seq. & can. si quis uidua. disti. 50. can. 2. di. 33. cap. 1. & 3. per totum titulum. extra. de bigamis.* Item^d repellendi sunt, bigamus, & qui uiduam, uel eiectam, uel meretricem, uel ancillam uxorem duxerit. Vidua est, cuius cognita maritus mortuus est: unde^e is, qui ab alio quidam duciam, sed minimè cognitam duxit uxorem, propter hoc impediri non debet, quin possit ad sacerdotium promoueri, cum neuter carnem suam diuiserit in plures. Eiecta est, quæ uiuente marito eijcitur. Meretrix, quæ multorum libidini patet, & cuius turpitudine publicè uenialis est. Quod nõ de ijs intel-

ligendum est, qui tales adhuc uxores retinent (nam in ijs alia ratio est: quia scilicet coniugati non possunt in sacris esse constituti) sed de ijs, quorum uxores defunctæ sunt.

Bigamus est, qui duas duxit uxores, & qui secundas nuptias tantum de facto contraxit, reputatur bigamus. Item, si cum uidua de facto contraxerit. h. d.

Est autem bigamus^f, qui duas habuit uxores, siue baptizatus ambas, siue etiam ante baptismum alteram. Si quis tamen laicus primam duxerit, in sacris cōstitutus alteram, an sit inter bigamos reputandus, hæsitatum est. Ex facto autem responsum est, hunc quidem nec bigamum esse, nec maritum uiduæ: quia tamen, quantum in ipso fuit, secundas nuptias contraxit, & uiduam duxit, tanquam de bigamo, fore constitutum.

Fornicatus cum pluribus concubinis, non incurrit irregularitatem bigamiæ. h. d.

Aliud Iuris est de concubinis^h, quas si plures quis habuerit, irregularitatem bigamiæ non incurrit, sed cum eo tanquam simpliciter fornicatus sit, quoad executionem sacerdotalis officij, dispensari poterit.

Corpore uitiatus, nisi modica sit læsio, orari non potest. h. d.

Cauenda sunt autem ijs, qui Ecclesiasticis mancipandi sunt officijs, non solum animi, uerum etiam corporis uicia. Unde

Glo. pen. can. pen. disti. 26. cap. nuper. & cap. fin. extr. de big.

ca. pen. extr. de bigamis.

a *distin. 55.* de aliqua parte corporis læsi, ad sacerdotium ascendere non valent. Hoc tamen tunc obtinet, cum euident & notabilis est læsio: ceterum, si modica sit, ut puta, qui exiguam partem digiti, vel unguem nolentes amiserint, ita ut sine scádalo possint celebrare, à sacerdotio repellendi non erunt.

Abseisi ex necessitate promoueri possunt, secus si ex uoluntate. h. d.

b *cap. 1. & fin. extra. de corp. uitia.* Idem iuris est de eo, cui vel vi, vel in cunabulis, vel de medicorum consilio metu imminetis periculi virilia fuerint amputata: quod si volentes, & carnali vitio repugnare fortè cupientes, se ipsos absciderint, quia sui homicidæ sunt, ad clerum peruenire non possunt.

d *can. si quis absciderit. d. distin. 55.* Corpore. n. vitiati, nõ casu, sed propria voluntate sunt intelligendi: & sicut in illis veniam casus impetrat, ita vindictam in ijs voluntas postulat.

Oculo priuatus indistinctè promoueri non potest, licet retineat ordines, si postea talis priuatio contingat.

Hæc autem distinctio non in omnibus membris sibi locum vendicat. Cui enim oculum abstulit casus, licet voluntas de fit, sacerdotium tamè consequi non potest. Ceterum si sacerdotali in ordine constituto tale quid acciderit, quod olim integer acceperit, non amittet.

f *can. fin. distin. 55.*

Olim furiosus, uel aliter uexatus, non potest ordinari. Clerici qui aliquando fuerunt demoniaci, non possunt ad uteriores ordines promoueri. h. d.

Is quoque, qui in furorem aliquando versus insaniuit, aut quolibet modo vexationis incurfibus effertur, aut, quod prope furorem accedit, in scena luserit, vel afflictione diabolica vexatus fuerit, ordinari non poterit. Clerici etiam, qui in adolescentia à dæmonibus cognoscuntur obsessi, ad superiorem gradum ascendere non possunt.

**D E P R A E B E N -
dis, & alijs bene-
ficijs,**

TITVLVS XXVI.

Connexa & dependentia sunt simul tractanda. h. d.

Post hæc videamus de præbendis, & illarum concessione: quæ pars Iuris extra propositam quidem materiam fortasse uideri poterit: loquimur enim in præsentia de iure personarum. Sed cum supra de dignitatibus Ecclesiasticis, quibus præbendæ uidentur annexæ, locuti fuerimus, non sine causa, sequenti loco potest hæc Iuris materia tractari.

Qui in altari laborat, de altari debet uiuere. h. d.

Præbenda nihil est aliud, quàm Ius percipiendi prouentus Ecclesiasticos, tanquam

vni de collegio competens, & ex canonia procedens. Cùm enim, vt lex diuina præcipit^a, qui altari seruit, de altari debeat & viuere: dignum est, vt qui diuinis ascribuntur obsequijs, Ecclesiæ sustententur stipendijs. Et idè institutū olim fuerat^b, vt ordinationes eorum, qui sine certo titulo ordinati essent, in iniuriam ordinatorum inanes essent. Paulatim tamen benignius agi cæptum. Constitutum est enim^c, vt, si Episcopus aliquem sine certo titulo, vnde vitæ necessaria percipiat, ordinauerit, tamdiu ipse aut eius successor, ordinato necessaria subministret, donec ei in aliqua Ecclesia conuenientia clericalis militiæ stipendia assignentur.

Mandatū suscipiēs de ordinibus conferendis certis personis, nō tenetur eisdē providere de beneficio, sed mandans: secūs, si sit mandatū generale, uel ordinandi licentiam concedens.

^a *cap. cum secundum. extra. eod. tit.*
^b *can. 1. disti. 70.*
^c *cap. episcopus. extra. eod. tit.*
Quòd si Episcopus^d mandato alterius in aliena diocesi ordines celebret, distinguendum est, an de certis personis mandatū suscepit, an generale & expresso nemine. Primo enim casu mādans, secundo mādātum suscipiens, inopi ordinato vitæ tenebitur necessaria ministrare: eis autē, quibus à diocesano datur licentia, vt à quo voluerint Episcopo, ad sacros ordines promoueri possint, ad præmissa non qui ordinant, sed

qui licentiam tradunt, obligantur, nisi^e tamen ordinatus de paterna hæreditate vitæ possit habere subsidium.

Præbendæ conceduntur per collationem, & per institutionē, & singulis rebus singula sunt imponenda nomina. h. d.

Conceduntur autem Præbendæ, vel beneficia duobus modis: per Collationem, & per Institutionem. Collatio^f est libera quædam præbendæ cōcessio, Institutio est præbendalis iuris ad præsentationem patroni facta translatio: quæ licet & ipsa collatio possit appellari, cōmodius tamen est in præsentibus singulas causas singulis appellationibus distingui.

DE COLLATIONIBUS,

TITVLVS XXVII.

Ex tribus capitibus conferuntur præbendæ, & ordinariū Collatorem facit lex uel consuetudo. h. d.

Conferuntur autem præbendæ, vel beneficia, aut ab ordinario, aut ex mandato legati sedis Apostolicæ, aut Pontificio rescripto. Ordinarius collator is est, quem aut consuetudo approbavit, aut Iuris designauit authoritas: vt, Episcopus, capitulum.

Si Episcopus & capitulum habeant potestatem conferendi coniunctim, non potest unus sine altero, nisi in uno subsit impedimentum.

conferre, & si Episcopus possit cōferre, tamē de consilio capituli, etiam quod sit impeditus, capitulum non potest se in collatione intromittere, nisi Episcopus sit negligens in remouendo impedimentum & mortuo uel absente eo, cuius consilio interueniente est conferendum, non est ob id differenda collatio. h. d.

Quam conferendi potestatem Episcopus & capitulum interdum habent communiter, interdum disiunctum: si communiter^a, alter sine altero illam exercere nō poterit, nisi vel mortis, vel suspensionis, vel maioris excommunicationis impedimentum in altero adesse contigerit. Cū^b uero ad solum Episcopum cum consilio sui capituli, uel assensu, præbendarum spectat collatio, eo defuncto, uel suspensio, nisi Episcopus in petenda relaxatione suspensionis sit in mora, capitulum se nō potest intromittere. Vbi uero^c collatio ad aliquem cum consilio Episcopi pertinet, si quid illi humanitus contigerit, non erit ob hoc uacatis beneficii collatio differenda. Idem Iuris est Episcopo ad eum in remotis agente, ut breui non possit illius haberi presentia: quia in petendi, uel expectandi mora uacanti beneficio posset imminere periculum.

Si Ecclesia steterit uacans per sex menses, ad capitulum beneficium deuoluitur. h. d.

Eadem ratione, ubi ad solum

Episcopum spectat collatio, si per sex menses^d conferre distulerit, ad capitulum deuoluitur. Ex contrario, si ad solum capitulum pertinuerit, & infra præscriptum terminum hoc non fecerit, Episcopus cum religiosorum uirorum cōsilio exequetur: quod si omnes forte neglexerint, Metropolitanus abiq; contradictione disponet.

Regularibus prælatis non conferentibus intra sex menses, fit deuolutio ad ordinarium. h. d.

Idē statuitur in regularibus prælatis: si enim quæuis beneficia ad illorum dispositionem spectantia intra constitutum tempus conferre negligant, locorum diæcesani in non exemptis propria, in exemptis uero Apollica autoritate eorundem negligentiam iuxta præscriptum in Viennenſi Concilio modum supplebunt.

Tempus deuolutionis currit solum non impeditis, & à die notitiæ. h. d.

Tempus^e autem sex mensium, nec currit legitimè impeditis, & à die notitiæ, non à tempore vacationis erit computandum.

Deuolutio non habet locum in Ecclesia nō numerata, uel quando dignitas est suppressa. h. d.

Hęc^f autem ita demum obtinent, si in Ecclesia erat distinctio præbendarum, & certus Canonicoꝝ numerus. Ceterum

d cap. 2. in fi
extr. de con
ces. præb.

e cap. quia di
uersitate et
Glos. in ca.
2. extra. de
conces. præ
ben. & ca.
licet. extra.
de suplen.
negli. præl.
cap. ex par
te. extra de
conces. præ
ben.

rùm, si neque distinctæ præben-
de, nec certus sit Canonicorum
numerus, Lateranensi concilio
de beneficijs vltra sex menses
vacantibus locus non erit. I-
dem etiam obtinet, si per capi-
tulum vacans dignitas legiti-
mè fuerit sublata.

*Sede uacante capitulum non fungitur vice
Episcopi in conferendo, & cessante causa ces-
sat et effectus. h. d.*

Licet autem ob negligētiam
Episcopi, conferēdi potestas ad
capitulum deuoluatur, sede ta-
men vacante in collationibus
præbendarū Episcopi vice non
fungitur: cū eo casu nullius
superioris possit argui negli-
gentia.

*Circa collationem factā post deuolutionem,
dispensari potest. h. d.*

Is^b quoque, qui nimium ces-
sando conferendi ius amiserit,
si post ius collationis deuolu-
tum, nihilominus uiris idoneis
de beneficio prouidere uolue-
rit, quanquam ob temporis la-
psum collatio mero iure nō te-
neat, ex dispensatione ta-
men & benignitate tolerari po-
terit.

*Legati missi uel nati uigore suæ legationis,
non conferunt nisi sibi specialiter concedatur:
secus est in legatis de latere qui conferunt, &
sine mandato speciali, etiā inuito patrono Ec-
clesiastico. h. d.*

Ex^c legationis quoque mu-
nere conferēdi competit facul-
tas, quod tamen non indistin-
ctè obtinet: nam siue missi fue-

rint, siue suarum prætextu Ec-
clesiarum aliqui legationis sibi
vendicant auctoritatem, ex ip-
sa legatione nullam habēt cō-
ferendi potestatem, nisi hoc ali-
cui specialiter indultum fuerit.
His autem quos Romani Pon-
tificis latus & comitatus illu-
strat, legatione fungētibz, sine
speciali concessione, etiam Ec-
clesiastico patrono inuito, cōfe-
rendi facultas competit. Si-
cut enim honoris prærogati-
ua lætantur, sic eos auctoritate
fungi congruit ampliori.

*Legatus de latere nō confert cathedrales
Ecclesias, nec regulares, nec dignitates post Pō-
tificalem maiores, nec potest eodem tempore in
eadē Ecclesia plures reservationes facere. h. d.*

Sed tamen nec cathedrales^d,
nec regulares, aut collegiatas
Ecclesias, nec Ecclesiarum ca-
thedralium dignitates, ad quas
per electionem promoti, pri-
mum post Episcopum obtinēt
locum, ueluti Archidiaconarū,
suæ dispensationi, aut prouisio-
ni reseruare possunt. Nec plu-
res beneficiorum reseruatio-
nes^e eodem tempore, in eadē^e
cathedrali, uel collegiata Eccle-
sia, uel ad eiusdem collationem
pertinentium faciet.

*Reservationes legatorum expirant finita
legatione. h. d.*

Illæ quoque^f, quas iure fece-
rint, dum modò ad beneficio-
rum iam vacantium collationē
nō sit processum, eo ipso, quòd
illo-

*ca. 2. ext. ne
sede uacan-
te.*

*ca. 1. de of-
f. leg. in 6.*

*ca. 1. de of-
f. leg. in 6.*

*ca. de libe-
ratione. de
officio leg.
in 6.*

*ca. præsen-
ti. de cate-
rūm. de of-
fici. leg. in
6.*

*d. cap. præ-
senti. de of-
f. leg. in 6.*

illorum finitur legatio, penitus euaneſcent, nec executores dati amplius ea conferre poterunt.

Taciturnitas habitus beneficii inuadit prouisionem legati non ordinarij. h. d.

a cap. fin. de offi. leg. in 6.

Sed nec aliter beneficium obtinenti ab Apostolicę sedis legato facta collatio ualebit, quę si de eo, quod tunc prouisus obtinet, mentio facta sit specialis, licet id in aliorum ordinariorū collationibus minimè requiratur.

Licet ante acceptionem beneficii quis nullum habeat in eo ius, tamen collator de eo alteri, primo non consentiente, prouidere non potest, tamen primo prouiso præfigi terminus ad acceptandum, quo lapsa poterit beneficium alteri conferri, nisi primus etiam lapsa termino acceptauerit. h. d.

Illud autem tam in ordinario, quàm etiam in legato statutum est, quod si cui beneficium contulerint, licet is, donec collationem ratam non habuerit, nullum ius in eo acquisierit, in persona tamen alterius, primo non consentiente, de beneficio non libero ab ipsis facta prouisio nõ subsistet: planè notificata collatione, & ad consentiendum termino competenti præstito, si primus non consenserit, eo lapsa beneficium liberè, cui uiderint expedire, conferre poterunt. Antequam tamen ipsum alij contulerint, nõ obstante lapsu termini, suum primus collationi poterit ac-

b cap. si tibi. de præben. in 6.

commodare consensum.

Per rescriptum Apostolicum præbenda conferitur purè, in diem, & sub conditione, & pura collatio est, cum alicui simpliciter de beneficio prouidetur. h. d.

Per rescriptum Apostolicum mandatur fieri collatio, aut purè, aut adiecto die, aut sub conditione. Purè, ut cum mandatur simpliciter, ut alicui de beneficio, aut præbenda prouideatur.

Collatio Apostolice in diem facta accedente decreto irritante ligat manus ordinarij. h. d.

Dies adijcitur collationi, ut cum præbenda confertur, quæ quis intra mensem, aut alio tempore à vacationis notitia duxerit acceptandam: quo casu, cum temporis appositio fauorem afferat impetranti, si decretum irritans fuerit appositum, collatio per ordinarium alteri facta, intra præfixum tempus nullius obtinebit roboris firmitatem. Decreti enim appositio, reseruatio, executoris inhibitiõ, & lis mota, beneficiũ affectum reddunt.

clem. uni. 5. secus. de cess. præb.

Publicè notum, præsumitur notum etiam priuatis. h. d.

Interpretamur autem quem prædictę vacationis habere notitiam, ex quo ipsa vacatio in loco, vel Ecclesia huiusmodi beneficii publicè nota erit. Imputer enim sibi, si hoc casu, quo de ipsius comodo agitur, id quod per se, vel per alium scire potuerit, ignorauerit.

d d. clem. uni. in fin. de cess. præb.

Collatio conditionalis, & concurrente decreto non impletis conditionibus, non ligat manus ordinarij. h. d.

Sub conditione mandatur fieri collatio, vt^a cum alicui si per exequutoris inquisitionem repertus fuerit vitæ laudabilis, vel si consensus accesserit Capituli, vel alia adiecta cōditione, de beneficio prouideri committitur: & eo casu etiam appofito irritante decreto, non impletis adhuc conditionibus, vacans beneficium per ordinarium, aut per executorem ad prouidendum de tali beneficio datum, liberè conferri poterit.

Obstat taciturnitas obtenti beueficij etiam modici, nisi prouifio fit facta motu proprio. h. d.

Sed multū interest, motū proprio, an ad alterius petitionem de beneficio prouideri mandetur. Si enim proprio motu^b, longè pinguius erit mā datum: nam etiā de beneficijs, quæ impetrans obtinet, nulla habita mentione, erit huiusmodi prouifio valida, qualiacunque fuerint beneficia, & in numero quancumque quæ habebat impetrans, cum sibi prouifio facta fuerit. Quòd si ad petitionem gratia huiusmodi facta sit, quantumcunque modicum beneficium scienter taceatur, veluti surreptitia non valebit.

Collatio facta motu proprio, pluribus beneficijs in eadem Ecclesia simul uacantibus, intelligitur facta de pinguiori: si beneficia sint æqualia, ad eum spectat electio cui gratia est concessa. Collatio uerò facta ad petitionem alterius, ad minus beneficium restringitur: si sint æqualia, eligit, qui aliàs conferebat. & motu proprio tunc censetur gratia fieri, cum id exprimitur. h. d.

Item si pluribus^c in aliqua Ecclesia vacantibus dignitatibus, vel præbendis, Rom. Pontifex de hac vacatione incertus, dignitatē vel præbendā, si qua nulli debita in ipsa vacat Ecclesia, cuiquam motu proprio conferat, fiet interpretatio plenissima, & ad illam dignitatem, seu præbendam erit habenda ratio, quæ inter illas maioris censetur esse valoris: quòd si forsitan æquales sint, ad eam, quam is, cui confertur, infra decē dies post habitā de dicta vacatione notitiam, duxerit eligendam: si uerò ad petitionē alterius gratia huiusmodi facta fuerit, ad illam erit habenda ratio, quæ minoris valoris extitit: & si sit æqualitas, ad eam, quam is, ad quem ipsarum spectat collatio, infra dictum tempus elegerit, postquam sibi huiusmodi gratia erit nota. Motu^d autem proprio tunc solū gratia fieri censetur, cum hoc expressè cautum fuerit.

Solus Papa tribuit ius in beneficijs uacaturis. h. d.

Prouifio autē^e p Apostolicū re-

^c cap. si pluribus. de præben. in 6.

^d cap. si motu. in fin. eodem tit. in 6.

^e cap. 2. ubi Glo. de præben. in 6.

rescriptum facienda ceteris lō-
gè præstat. Nam cum ex Latera-
nensi Concilio, ministeria & be-
neficia Ecclesiæ tribui, aut pro-
mitti non debeant, antequàm
vacent, Romanus Pontifex eti-
am in ipsis ius potest tribuere
vacaturis.

*Pontifex gradus quosdam circa potestatem con-
ferendi inter ordinarium, legatum & summum
Pontificem. h. d.*

Est ergo inter ordinarium Le-
gatum, ac summum Pontificem
circa collationis potestatem, qua
si per gradus ascensus quidam.
Nam ad Episcopum^a omnium
quidem basilicarum, quæ in e-
ius territorio positæ sunt, colla-
tio regulariter pertinet: vacatu-
ram tamen præbendam suæ di-
spositioni reseruare nõ potest,
& longè minùs in eadem alicui
ius tribuere. Legatus autè nõ
modò vacantes intra suæ lega-
tionis terminos Ecclesias con-
ferre, verùm etiã vacaturas (iu-
xta ea quæ suprã diximus) refer-
uare poterit, licet eidem in va-
caturis alicui ius tribuendi nul-
la sit facultas. At Apostolicus
& vbique vacantes donare, &
vacaturas suæ prouisioni refer-
uare^b, & in vacaturis ius tribue-
re potest, cum in ipso plenitu-
do resideat potestatis.

*Si clericus, cum mandatur prouideri ei de
beneficio uacaturo, negligat petere præben-
dam, non poterit postea aliam petere, nisi fue-
rit in Canonicum receptus. h. d.*

Quo^c tamen casu summus

Pontifex de vacatura præben-
da alicui prouideri mandat, si
is, in cuius gratiam mandatum
obtentum est, præbendam, quan-
do vacat, negligenter omittit,
non poterit postmodum præte-
xtu dicti mandati, nisi antea in
Canonicum fuerit receptus, a-
liam in ipsa Ecclesia vacaturam
petere.

*Habens expectatiuum, potest acceptare be-
neficio uacaturum primum, uel secundum,
uel alterius, certum tamen acceptare non po-
test. h. d.*

Poterit^d tamen is, cui certis
super hoc executoribus deputa-
tis ab Apostolica sede huiusmo-
di gratia concessa fuerit, non so-
lùm primum in genere vacatu-
rum beneficium, vel præbendam:
verùm etiam, si rationabilis cau-
sa subfit, secundum & ulterius
acceptare: certum tamen & ex-
pressum, priusquàm vacet, acce-
ptare non poterit, ne captandę
alienæ mortis occasio ex beni-
gnitate gratiarum, sedi Aposto-
licæ tribuatur. quòd si de certo
acceptatio secuta fuerit, nullã
obtinebit roboris firmitatem:
vt Bonifacianæ constitutionis
tenore latiùs continetur.

*Rescripto Apostolico dispensatur super
pluralitate beneficiorum, maxime circa litera-
tas personas. h. d.*

Inde^e etiam licet beneficiatę
personæ de alio beneficio, nisi
primò illud, quod obtinet, om-
ni nõ dimittat, prouideri non
possit, nisi aut Cardinales sint,

f 3

*d cap. ne ca-
ptandæ. de
concessio.
præb. in 6*

*e cap. de mul-
ti. extra. de
præb. ex-
trau. Ioãni
uni. eod. tit.
& extrau.
com. excera-
bilis.*

*a can. omnes
basilicæ. 16
q. 7.*

*b cap. 2. in
glo. de præ-
ben. in 6.*

*c cap. si cleri-
cus. de præ-
ben. in 6.*

aut Regum filij: per tale tamen rescriptum, maximè circa literatas personas, super hac pluralitate dispensari poterit.

Vbi de prioritate beneficij pluribus collati nō constat, primò possessor, deinde maior prærogatiua præfertur. b. d.

*cap. si à se-
de. de præ-
ben. in 6.*

Item si à sede^a Apostolica, aut legato, & ab ordinario eodem die idem beneficium conferatur, & quæ fuerit primò facta collatio, non appareat, nemine possidente is erit cæteris præferendus, cuius cōferens ampliore gaudet prærogatiua. Hac^b ratione & ij, qui in aliqua Ecclesia in Canonicos sunt recepti, debent in præbendarum asscutione cæteris, siue legatorum, siue aliorum quorumcunque auctoritate antea fuerint admissi, anteferri.

*cap. hi qui.
d. tit. in 6.*

Qui dicatur receptus auctoritate Apostolica. b. d.

*cap. hi qui.
de præben.
in 6.*

Authoritate^c autem Apostolica receptus & is intelligitur, qui legati, vel alterius mandato, cui specialiter in ea re auctoritas Apostolica cōcessa fuerit, recipitur. Sed & si mandatum^d legati ratum habeat Rom. Pontifex, atque id auctoritate sua muniat, ex eo receptus non legati, sed Apostolica intelligitur auctoritate receptus: atq; ideo est in asscutione præbendæ omnibus post eū receptis in Ecclesia dicta præferendus.

*cap. si cum
super. d. tit.
in 6.*

Expressio eius, quod tacitè inest, nihil ope-

ratur, nisi per alium modum, quàm quo tacitè inest, fuerit facta expressio. b. d.

Aliud Iuris est, si ijs, ad quos aliàs pertinebit Canonicorū receptio, facultas concedatur ab Apostolico, vt aliquem recipiāt in Canonicum eiusdem Ecclesiæ, ordinationibus fortè certū numerū Canonicorū præfigentibus nō obstantibus: hoc enim casu non Apostolica, sed recipientium censetur auctoritate receptus, nisi quòd eum auctoritate Apostolica recipiant, in literis caueatur expressè. Quòd si ad eos aliàs talis receptio nō pertinebat, Apostolica dicitur auctoritate receptus. Aliàs verò, si literæ impetratæ certi numeri Canonicorum nullam fecerint mentionem, quod illarū occasione factum fuerit, nullā obtinebit firmitatem.

Papa non onerat aliquem pluribus prouisionibus, nisi id exprimat. b. d.

Illud etiam omittendum nō est, non solere Apostolicum eundem collatorem pluribus onerare prouisionibus, nisi id velle se suis literis expressè fuerit complexus.

Mandati Apostolici fines sunt diligēter custodiendi, nec extenduntur, nisi ad casus expressos, etiam de consensu, & in præiudicium prouisi. b. d.

Sunt^e autem Apostolici mandati fines diligenter custodiendi, ideoq; non debent ad casus alios, quàm expressos, extendi. Vnde cum iniungitur, vt alicui de

*cap. cui de
nō sacerdoti.
S. idē.
de præben.
in 6.*

de præbenda certi valoris prouideatur, in præbenda minoris valoris, etiam impetrante uolente, mandatum impleri non poterit.

Mandatum faciens mentionem de collatione, non potest trahi ad præsentationem, uel institutionem. h. d.

cap. cū in illis. §. cū aut. de præben. in 6.

Idem obseruari oportet, sicui de beneficio, quod ad alicuius collationem spectat, prouideri mandatur: hoc enim casu de eo quod ad eiusdem præsentationem, uel institutionem pertinet, prouideri minimè poterit, nec etiam è conuerso.

Casus resignationis non includitur, nec uerificatur in casu mortis. h. d.

cap. suscepi. de rescript. in 6.

Eodem spectat, si quis ab Apostolica sede mandatum suscipiat, ut ab aliquo beneficii resignatione recepta, idem beneficium alteri conferat. Si enim is, qui resignaturus erat, rebus eximatur humanis, mandato locus non erit, cum non per resignationem vacauerit, sed per mortem.

Casus futuræ uacationis non uerificatur in casu nouæ creationis. h. d.

Idem obtinet, si literæ Apostolicæ super conferendo beneficio proximè uacaturo fuerint impetratæ. Nam ad illud, quod post illarum impetrationem fuerit creatum, non extenditur.

cap. quâuis. de præben. in 6.

Appellatione beneficii nõ uenit p̄sio. h. d.

Et si quis literas super obtinendis beneficijs usq; ad certam

summam impetrauerit, eidem non in pensione, sed in beneficijs Ecclesiasticis erit prouidendum, nisi de pensione in literis mentio habeatur.

Dispositio regulariter restringitur ad tempus præsens. Et mentio potentie intelligitur de præsent. h. d.

Eodem etiam spectat, quòd si de conferendo alicui beneficio ad Episcopi collationem spectante rescribatur, illud ei conferri non poterit, cuius collatio ex negligentia ipsius Episcopi ad eiusdem Capitulum deuoluta fuit: quanquam ex contrario de eo cuius ad Episcopum ex Capituli, uel alterius cuiuscunq; siue ad sedem Apostolicam ex ipsius Episcopi, uel aliorum in hoc eide succedentium negligentia collatio fuerit deuoluta, hoc casu prouideri poterit.

Mandatum Apostolicum restrictionem recipit ex persona prouisi. h. d.

Interdum tamen, licet mandatum generale sit, ex persona impetratis recipit restrictionem: ut, sicui de præbenda proximè uacatura simpliciter prouideri mandatur: nam si talis nondum in ea ætate existat, ut ad sacerdotium promoueri possit, sacerdotialis sibi præbenda conferri non poterit.

Ex loco sumitur rescripti interpretatio. h. d.

Ex loci quoque expressione rescripti sumitur declaratio, & ideo, quanq; sub nomine Ecclesiarum Ciuitatis etiam Eccle-

d. clem. si de beneficio. de præben.

cap. ei cui. de præben. in 6.

f. cap. quâuis. §. quâuis. d. tit. in 6. de præben.

fia Cathedralis comprehendatur, cum tamen alicui de beneficio mandatur in aliqua Ecclesiarum ciuitatis, vel diocesis prouideri, ad Cathedralis Ecclesiam mandatum huiusmodi non extenditur: secus est, si in aliqua Ecclesiarum prouinciae prouideri mandatur: tunc enim & Metropolitana, & caeterae Cathedralis Ecclesiae tali mandato includuntur.

Ordo scripturae declarat mandatum. h. d.

a cap. mandato. de praeb. in 6.

Ex ordine quoque scripturae rescripti interpretatio sumitur, veluti cum Ioanni de beneficio ad collationem suam, vel Pauli, pertinente, ut alicui prouideatur, mandatur. Nam si plura simul beneficia vacare contigerit ad vtriusque collationem separatim spectantia, tunc ordo scripturae seruandus est, & de illo beneficio prouidendum erit, quod ad Ioannem noscitur pertinere.

Cum mandatur prouideri de beneficio spectante ad prouisionem plurium, intelligitur collationem. h. d.

b cap. cum in illis. §. fin. de praeb. in 6.

Si vero de beneficio ad aliquorum collationem, vel praesentationem spectante, non adiecto communiter vel diuisim, prouisio iniungitur facienda in beneficio quod ad collationem vel praesentationem alterius tantum pertinet, adimpleri non poterit.

Ex insertionem causae elicitur interpretatio

rescripti. h. d.

Item insertio causae declarat rescriptum: sicut accidit, cum clerico nullum beneficium obtinere ob paupertatem per Episcopum de beneficio prouideri mandatur. Nam si antequam ei prouisum sit, beneficium fuerit assecutus, cessante causa mandati, prouidere sibi Episcopus in posterum non tenetur.

c cap. si pauper. de praeb. in 6.

Ex simplici mandato de prouidendo, non potest prouideri obtinenti aliud beneficium, nisi si fuerit id expressum: quo casu solum unicum & non curatum beneficium obtinenti prouideri poterit: & pluralis locutio restringitur ad duo. h. d.

Nam & is, cui conceditur ut idoneo possit in sua vel aliena Ecclesia prouidere beneficium, aliud obtinenti prouidere non potest, nisi vel primo ille beneficium quod obtinet, omnino dimittat, vel in concessione huiusmodi sit expressum, quod etiam beneficiatae valeat prouidere personae: quo casu unicum duntaxat beneficium, atque illud non curatum obtinenti, prouideri poterit. Sed si concessum fuerit, ut prouidere illi valeat, quod & alia beneficia noscitur obtinere, huiusmodi pluralitas debet solum ad duo beneficia non curata restringi.

d cap. is cui. de praeb. in 6.

Mandatum simplex de prouidendo, non extenditur ad beneficium curatum, uel electiuum. h. d.

Ex natura quoque & beneficij

cij

cap. cum in illis in prin-
ci & d. 11. de præben.
in 6.

cij qualitate Apostolicū rescri-
ptum restrictionem recipit: nā
si de quibuscunque beneficijs
prouideri mandatum fuerit, de
animarum cura mentione non
habita, de ijs prouidendum nō
erit, quibus huiusmodi cura no
scitur imminere. Illis quoque,
pro quibus scribitur vt de per-
sonatibus & dignitatib. ad col-
lationem, prouisionem, præsen-
tationem, vel dispositionē per-
tinentibus quorumcunq; pro-
uideatur, de ijs prouideri nō po-
terit, ad quos per electionē præ-
ficiendi assumuntur.

Gratia alicui concessa, ut prouidere possit
personis idoneis in certa Ecclesia, personis nō
expressis, non expirat re integra per obitum
concedētis, si personæ essent expressæ.
hoc dicit.

capit. si cui
nulla. de
præben. in 6

Illud quoque omittendū nō
est, Quod, si cui nulla facta per-
sonarum expressione sit gratio
sē concessa facultas, vt authori-
tate Apostolica aliquibus per-
sonis idoneis in certa Ecclesia
prouidere possit, vel beneficia,
quorum collatio est ad sedem
Apostolicam legitimè deuolu-
ta, conferre: huiusmodi conces-
sio etiam re integra, per obitum
concedentis nō expirat: secus,
si super prouisione certæ perso-
næ faciendæ eidem sit data po-
testas, nō ob suam, sed eius, cui
prouidetur, gratiam vel fauorē.
Illa enim expirat omninō, si cō-
cedens re integra moriatur.

Mandatarius, cuius nō est electa industria,

potest alteri mandare. b. d.

Illud etiam interest, Vtūm,
cui ab Apostolica sede prouiso
de beneficio in certa Ecclesia,
diocesi, vel prouincia certæ per-
sonæ faciendæ committatur, an
de certa Ecclesia incertæ tamen
personæ? Primo enim casu lici-
tē quis vices suas alteri cōmit-
tere poterit: secundo verō, cū
in eligenda persona mandata-
rij electa videatur industria, prouisionem sibi commissam alteri demandare non poterit, nisi forma commissiōis id habeat, vt per se, vel per alium hoc expedire valeat.

Beneficia Ecclesiastica debent sine dimi-
nutione conferri. b. d.

Postremō illud sciendum est,
tam Turonensi Concilio cau-
rum esse, ne præbendæ aliquam
sectionem patiantur: quā ex
Lateranensi, nequis conferens
beneficium Ecclesiasticum, par-
tem prouentuum suis vsibus re-
tinere audeat, cū sine vlla de-
beant diminutione conferri.

cap. maiori
bus. ext. de
præben.

DE INSTITVTIONIBUS, & iure patronatus, TITVLVS XXVIII.

Quando dicatur prouideri per Institutio-
nem, quid sit ius patronatus & quibus modis
constituatur. b. d.

Accidit autem interdum, vt
prælati liberam de vacanti-
bus beneficijs disponendi
facultatem non habeant: quod

tunc euenit, cum ea vacare con-
tinerit, in quibus aliquis Ius ob-
tinet patronatus: tunc enim scilicet
de sumpto vocabulo, non con-
ferre, sed instituere dicetur eos,
quibus presentate patrono p-
uidendum erit. Est igitur a ius
patronatus, potestas presentandi
instituendum ad beneficium
vacans. Constituitur autem tale
Ius varijs modis: veluti, Eccle-
siae aedificatione, dotatione, &
similibus.

*Aedificans ritē, uel dotans, acquirit ius pa-
tronatus: & eum sequi debent commoda, quae
sequantur incommoda. h. d.*

Aedificatione b acquiritur ius
patronatus, cum quis Ecclesiam
de consensu diocesani, Iuris or-
dine seruato, construxit. Dota-
tione acquiritur, ut cum is, qui
non fundauit, Ecclesiae pro dote
certa bona assignauit. Sicut e-
nim in carnali matrimonio ad
onera sustinenda dos assignari
debet, ita etiam concedenda
sunt Ecclesiae, quae ad lumina-
ria, & ad custodiam, & ad stipen-
dia custodiam, & ad caetera sacrae
domui necessaria, sufficiant. In-
stitutum est igitur, ut quasi cu-
iusdam loco remunerationis ad
presentationem patronorum in-
fundatis, vel dotatis Ecclesijs sa-
cerdotes instituuntur, nullo p-
fessionis vel sexus habito di-
scrimine.

*Ecclesiasticus patronus habet ad presen-
tandum menses sex, laicus quatuor. Ecclesiasti-
cus non potest uariare, laicus potest. h. d.*

Sunt tamen inter Ecclesiasti-
cos & laicos patronos, Pleraque
differentiae. Nam c Ecclesiasti-
co ad presentandum sex men-
sium conceditur spatium, Lai-
co quadrimestre tempus datur.
Et uidetur optima ratione in-
ductum, ut longius praefigatur
tempus Ecclesiasticis, quippe d
quibus semel facta presentati-
one, amplius variare minimē li-
cet: quod in laicis diuersum sta-
tuitur.

Episcopus qui instituit secundo loco praesentatum, in poenam tenetur prouidere etiam primo praesentato. h. d.

Sed e si laicus, cui plures pre-
sentandi tributa est facultas, pri-
mo Ioannem instituendum of-
ferat, secundo loco Paulum, v-
trumque idoneum, Ordinarius au-
tem secundo loco presentatum
instituat: videamus, an primus
appellare valeat? & statutum est
de secundo factam institutionem
infringi non posse: Episcopum
tamen, qui primo loco presen-
tatum dolo recusauit admitte-
re, recusato, ut in competenti be-
neficio prouideat, compellen-
dum: ut in eo puniatur, in quo
eum deliquisse constat.

*Legatus de latere potest derogare iuri pa-
tronatus Ecclesiasticorum, non laicorum. Eccle-
siastico patrono reddenda ratio prouentuum
patronatus Ecclesiae, secus laico. h. d.*

Legatus f etiam beneficium
in praedictum Ecclesiastici pa-
troni, ut supra tetigimus, confer-
re potest; cum in laicis diuersum
accidit

a gloss. 1. can.
pae metis.
16. q. 7.

b d. glo. 1. can.
pae metis.
& can. fi-
lij. ead. cau-
sa. & cap.
nobis fut.
extr. de iur.
patro.

c cap. uni. S.
fi. de iur. pa-
tro. in 6.

d cap. pasto-
ralis. ext. d.
titu. & d.
cap. uni. in
gloss.

e cap. pasto-
ralis. offic.
extr. de iur.
patro.

f cap. cum de
lectus. ext.
de iur. pat-

accidar. Item Ecclesiastico patrono de temporalibus rebus ratio debet exhiberi, quod in laico minimè obtinet.

Patronus laicus potest deferre ad superiores clericos, qui dilapidant bona Ecclesie cuius est patronus. h. d.

*cano. filijs
act. 16. q. 7*

Licebit tamen patrono laico, si sacerdotem ex collatis in Ecclesia rebus fraudare cognouerit, aut honesta illum conuentione compescere, aut Episcopo vel competenti Iudici corrigenda denunciare: quòd si talia agere tenter & Episcopus, Metropolitanus eius hæc insinuat: sin autem & Metropolitanus talia gerat, Principis hæc auribus (si aliter Ecclesie confusio non possit) intimare non differet.

Ius patronatus transmittitur ad quoscunque hæredes: & plures succedentes uni. hæret uocem unius, nec hæres patroni institutum mutare potest. h. d.

Successione quoque Ius patronatus acquiritur: quod quidem procedit, siue sui, siue extranei, siue ex testamento, siue ab intestato sint hæredes. Plures tamen ab vno ex patronis Ecclesie relicti hæredes, uocem duntaxat unius habebunt in præsentatione Rectoris, nec iam institutos mutare poterunt.

Si patroni in præsentatione non sint concordæ, attenditur maior & melior pars. h. d.

Et si forte in plures partes patronorum se vota in præsen-

tando diuiserint, ille præficiendus est Ecclesie, qui maioribus iuuatur meritis, & plurimum approbatur consensu.

Si Ecclesia ob patronorum discordiam detrimentum patitur, potest Episcopus interdicerè diuinis. h. d.

Quòd si ita simultates inter eos ortæ fuerint, ut sacerdos suo ibi officio canonicè fungi non possit, si aliter prouideri non poterit, præcipere debet Episcopus, ut ibi missarum solennia non celebrentur, donec patroni ad concordiam redeant: quod si intra quatuor menses factum non fuerit, tunc ordinet Antistes Ecclesiam, sicut melius eam secundum Deum iudicauerit ordinandam.

Episcopus potest ex causa Ecclesiam patronatam secundum certam formam commendare. h. d.

Quòd si necessarium aut expediens esse duxerit, poterit etiam interim Ecclesiam alicui commendare, ita tamen, ut si parochialis sit Ecclesia, nemini commendetur, qui non sit in sacerdotio constitutus: nec huiusmodi commendatio ultra semestris temporis spacium vires suas porriget: nec in unius persona, nisi vnica fieri poterit.

Episcopus in Ecclesia iuris patronatus laicorum ex causa potest ponere œconomos, qui colligant fructus erogandos in utilitatem laicorum. h. d.

*cap. extr.
eod. tit.*

*cap. quoniam
an capit. se
uerò. et ca.
cū propter.
extr. de iur.
patr.*

*cap. nemo
deinceps. de
electi. in 5.*

a cap. cū uos.
ext. de offi.
ordi.

Erit^a etiam Episcopo facultas in Ecclesijs, in quibus Ecclesiastica persona præsentatione non habet, si vel minus idonei præsententur, vel alia de causa aliquos in eis instituere non valeat, æconomos ponere, qui fructus percipere debeāt in Ecclesiarum utilitatem erogādos, aut his qui quandoq; instituentur, fideliter reseruandos.

Patroni possunt conuenire de præsentando alternis vicibus, & plures simul possunt præsentari, ut de ipsis Episcopus eligat instituendum. h. d.

b clem. 2. uer.
& ut de
iur. pat.

Sed ut^b facilius prouideatur Ecclesijs, non inconueniens visum fuit, patronos ipsos inter se posse liberè conuenire de Rectore ab eis alternis vicibus præsentando. quibus etiam ex eadem causa permittitur, ut plures ad vacantem Ecclesiam præsentare valeant, ita ut vnus ex eis eligi possit per Episcopum & admitti.

Ius patronatus donari potest, sed ob donationem non præiudicatur iuribus Episcopalibus uendi autem non potest, nisi cum uniuersitate. h. d.

c capit. 1. de
iur. patro.
in 6.

Donatione^c quoque Ius patronatus acquiritur. Ut cū Ius, quod quis in Ecclesijs habet, in aliquem liberaliter cōfert: quæ si fiat Ecclesiæ, aut loco religioso, quamvis absque assensu Episcopi facta fuerit, efficax est censa, sed per eam Episcopalibus Iuribus in aliquo non derogatur. Sed si quis dato precio^d,

d capit. quia
clerici. &
seq. extr. de
iur. pat.

huiusmodi sibi Ius comparare ausus fuerit, talis contractus irritus erit & inanis, nisi tale Ius cum uniuersitate rerum temporalium transferretur.

Episcopus nõ potest spernere patroni præsentationem. Patronus non potest quem propria autoritate instituere, sub pœna excommunicationis. h. d.

Quemadmodum autem ad præsentationem patroni, debet Episcopus clericos instituere, & quod spreto fundatoribus de vacanti Ecclesia disposuerit, erit irritum: ita etiam patronus autoritatem Episcopi negligere non debet. Quòd si laici^e ausu temerario propria autoritate ad institutionem processerint, tam ipsi anathemate feriendi, quàm etiam perperam instituti clerici communionem sunt priuandi: qui si etiam adhuc perstiterint, à ministerio Ecclesiastico & ordine deponendi erunt.

e cap. præte
rea. extra.
d. tit.

Patroni putatiui præsentatio tenet. h. d.

Interdum^f accidit, ut eius qui patronus non est, præsentatio tamen rata sit habenda. Ut cū ordinarius ad eius præsentationem clericum instituit, qui & Iuris patronatus erat possessor, & patronus credebatur: nam si postea Ius patronatus alius in iudicio euerit, institutus non debet propter hoc ab Ecclesia remoueri.

f cap. consul
tationis. e-
xtra. d. tit.

Nemo potest seipsum præsentare. h. d.

Licet

*cap. per no-
stras. extra.
d. titiu.*

Licet^a autem patronus alios præsentet, se ipsum tamen, quã quã clericus sit, præsentare non potest, quantumvis idoneus sit, & quibuscunque studijs iueatur & meritis: cum nullus Ecclesiasticis sese officijs vltro immiscere debeat.

Nemo sibi beneficium confert, ueluti nemo se præsentat, nec uacantibus beneficijs tenet collatio, aut præsentationis promissio. h. d.

Sunt autem institutiones collationibus in quibusdam similes, in quibusdam verò dissimiles. Similes sunt, quia quemadmodum is, qui se ipsum præsentat, instituendus non est: ita etiã is, ad quem pertinet collatio^b, se ipsum non potest instituere, cum inter dantem & accipientem distinctio debeat esse personalis. Item quemadmodum uacaturæ præbendæ non tenet regulariter collatio: ita etiam promissiones de nõ vacantibus beneficijs Ecclesiarum, in quibus quilibet obtinet patronatus, nullo iure subsistunt.

Capitulum sede uacante potest instituere præsentatos, idem potest uicarius sine speciali mandato Episcopi. h. d.

Dissimiles sunt, quia etsi Capitulum sede uacante^c beneficia, quæ ad collationem Episcopi pertinent, conferre non possit: præsentatos tamen à patronis potest, si idonei sint, admittere & instituere. Idem obtinet in vicario: quia licet sine speciali concessione conferre^d nõ possit

fit, præsentatos tamen instituere^e minimè prohibetur.

In Rectorem parochialis Ecclesiæ potest præsentari etiam non in sacris constitutus, licet secus in libera collatione, in qua tamen potest dispensari cum eo, qui est constitutus in minoribus. h. d.

Sunt etiam in eo dissimiles, quia in Rectorem parochialis Ecclesiæ, & non in sacris constitutus præsentari potest, dum modò aliàs sit idoneus, & infra tempus à Iure constitutum ad ordines, quos ipsius Ecclesiæ cura requirit, promoueri valeat. Collatio autem fieri non potest, nisi in persona eius, qui saltem sit in subdiaconatu constitutus: cum his tamè, qui in minoribus sunt ordinibus constituti, si tales sint, qui infra breue tempus possint in presbyteros ordinari, dispensari poterit.

Patronis defertur circa honorem, & uitæ necessaria subministranda. h. d.

Defertur autem patronis nõ solum circa præsentationem, uerum etiam circa honorem processionalis^f, & circa necessarium uitæ subsidium. Nam si aut ipsi, aut illorum filij ad inopiam redacti fuerint, illis erit modeste ab Ecclesia succurrendum^g.

Ius patronatus tollitur cessione, Collegij cõstitutione, Ecclesiæ destructione, delicti perpetratione. h. d.

Tollitur Ius patronatus cessione: ut puta, cum quis id Ecclesiæ, in qua ius habet huiusmodi, conferendũ duxerit. Itè,

*cap. ex fre-
quentib. ext.
de instit.*

*cap. nobis
fuit. in fin.
extr. de u-
re patro.*

*can. quicum
que fidelium.
16. q. 7.*

si quis Ecclesiam sine sui reservatione Iuris collegiatam fieri patiatur. Eò amplius constat, si ædes sacræ incendio consumptæ fuerint, vel etiam terremoto, vel vitio suo corruerint, extinguere ius patronatus necesse est. Sed & si patronus ausu nefando Rectorem vel clericum ipsius Ecclesiæ per se, vel per alios occidere, vel mutilare ausus fuerit, tã alias pœnas, quàm Iuris patronatus amissionem substinere debet. Idem iuris est, si patronus efficiatur hæreticus: cum enim bona hæreticorum uniuersa sint confiscanda^a, merito cum ista uniuersitate etiam Ius patronatus interibit.

^b cap. uergetis. extra. de hæreticis.

DE CLERICIS non residenti- bus,

TITVLVS XXIX.

Si conferatur beneficium non idoneo ad residendum, & prouisus priuatus est beneficio, & collator conferendi potestate. b. d.

^b cap. quia non nulli. §. cum igitur. extra. eod. tit.

Debent^b autem hi, quibus Ecclesiastica ministeria sunt committenda, tales deligi, qui & residere in Ecclesia, & curam demandati sibi officij per se ipsos valeant exercere: quòd si aliter actum fuerit, & qui receptus fuerit, quod contra sacros canones acceperit, amittet: & qui dederit, largiendi potestate priuabitur.

Qui sine causa non residet, post monitionem priuandus erit: & quæ sint iustæ causæ non residendi. b. d.

Si tamen ab initio idonei ad residendum reputati, postea Ecclesias, vel præbendas sibi concessas, sine iusta & necessaria causa deserant, si moniti & congruo tempore expectati non redierint, eis priuari poterunt^c. Iustæ non residendi causæ sunt: veluti, si quis aut Romano^d Pontifici, aut proprio Episcopo obsequium exhibeat^e. Item, si iura, & negotia Ecclesiæ^f suæ fideliter prosequatur, aut si, ut studio rum causa abesse possit^g, est alii cui specialiter indultum, & si quæ sunt aliæ similes.

Ad memoriam iuuandam conducit repetitio. b. d.

Hæc de præbendis, & dignitatibus, atque illarum prouisionibus dixisse nos sufficiat. Verum, quia in hoc tractatu diffusè immorati sumus, ut sequentia præcedentibus melius contexamus, quædam in memoriâ reducemus. Personarum ergo quidam laici sunt, quidam clerici. Rursus clericorum quidam sunt in sacerdotio constituti, quidam in sacris licet non in sacerdotio, quidam nec in sacris nec in sacerdotio. Eorum rursus, qui in sacerdotio constituti sunt, quidam sunt in celsiore gradu, ut Episcopi: quidam in inferiore, ut presbyteri. In sacris verò dicuntur constituti

Dia-

^c cap. fin. extra. eod. tit. & cap. relatiu. & cap. ex parte. & seq. d. tit. ^d cap. cum dilectus. extra. eod. tit. ^e cap. de cetero. eodem tit. extra. ^f cap. ex parte. eodem tit. ^g cap. relatiu. d. tit.

Diaconi & subdiaconi. Qui vero nec in sacerdotio nec in sacris reperiuntur, ij sunt qui sunt in minoribus ordinibus constituti. Ceterum, quoniam adhuc quidam in Ecclesia sunt, qui non minus in laicatu, quam in clericatu constituti domino deseruiunt, ut sunt regulares ac monachi: restat, ut & de his pauca subiiciamus.

DE REGVLARIBUS, ac monachis,

TITVLVS XXX.

Regulariter ualeat argumentum à regulari ad monachum, & contra h. d.

Quoniam uero, siue de regularibus agendum sit, siue de monachis, eadem ferè iura seruantur, ne uerbosa fiat euagatio, dirigamus sermonem in personas monachorum: idem etiam intellecturi de regularibus cæteris. Nam si quid in ijs propriè seruetur, separatim ostendemus.

Ex triplici capite quis fit monachus, et impubes à patre traditus monasterio, post annum pubertatis potest redire ad seculum, si uelit. h. d.

Monachi sunt, aut ex paterna deuotione, aut ex propria professione, aut ex uoti emissione. Ex paterna deuotione monachus quis efficitur, cum pater filios impuberes monasterio offert. Quo casu, si impuberes sacram tonsuram vel

uelamina susceperint, quinto decimo ætatis anno moneri debent & inquiri, utrum in ipso habitu permanere cupiant: si permansuros se professi fuerint, vel professionem à se prius factam ratam habuerint, ulterius poenitendi locum non habebunt: si uero ad secularem habitum reuerti maluerint, redeundi licentia concedenda erit, quia satis inutile est, ut coacta seruitia Domino præstentur. Qua etiam ratione constitutum est, ne quis inuitus ordinari debeat.

Si impubes præter parentum uoluntatem monasterium fuerit ingressus, possunt parentes intra annum reclamare: secus, si sit pubes. h. d.

Quod si impubes præter parentum uoluntatem tonsuram accepit monachalem, parentes id factum irritare ualent: sed si intra annum ad proprium Episcopum, uel alium competentem iudicem non reclamauerint, reuocare amplius non poterunt. Si uero in grandiori ætate adulescentes seruire Deo elegerint, non est potestas parentibus prohibendi.

Professio est duplex, tacita & expressa, et potest fieri etiam ante annum. h. d.

Propria professione monachus efficitur quis, aut expressè, aut tacitè. Expressè, ut si quis post annum probationis habitum suscipiens monachalem, regulis monasterij obstringi se uelle profiteretur. Si tamen ante

cap. 2. extr. de regular.

¶ ean. monachum. 20. q. 1.

¶ ean. illud aut. 20. q. 1.

tempus probationis regulariter prænitum^a, is qui conuer-
s cap. ad Apo ti desiderat, habitum recipit,
stolicam. e- & professionem emittit, Abba-
tr. cod. tit. te per se vel per aliū profes-
 sionem recipiente, regulari obser-
 uantia obligatur, & verè mona-
 chus est censendus.

Ex causa post annum potest professio dis-
ferri, ut si ingressus monasteriū sit incognitus.
Et seruus triennio in monasterio commoratus,
per monachationem fit liber. h. d.

Quemadmodum autem di-
 scerneret Abbas ex causa ante
 probationis tempus profes-
 sionem recipere potest, ita ex causa
b can. si ser- interdum proferre. Vnde^b si
uus, di. 54. quis incognitus monasterium
 ingredi voluerit, ante trienniū
 monachalis habitus conceden-
 dus non erit: ne, si fortè post an-
 num statim præsterit, postea
 seruus, aut aliàs inhabilis ad
 monasterium deprehendatur.
 Quòd si seruus per triennium
 in monasterio comoratus, po-
 stea monachus effectus fuerit,
 ex hoc liber etiam efficietur.

Ordinatus ignorante domino, si fiat mona-
chus fit, liber aliàs dominus potest intra annū
recipere seruum. h. d.

Quinimò^c si priùs ignorā-
c can. si ser- te domino ad sacra ministeria
uus. ubi Glo. ordinatus, monachus fieri ele-
dist. 54. gerit, iugum seruitutis euadet:
 aliàs intra vnus anni spacium
 domino & seruilem fortunam
 probare, & seruum suum reci-
 pere licebit.

Prædicatores, Minores, & Mendicantes,
non possunt profiteri ante lapsum anni, & re-
cipientes professionem puniuntur. h. d.

Quòd^d tamen de facultate
 recipiendi ante annum profes-
 sionis dicitur, non est perpe-
 tuum. Prædicatores enim &
 Minores, alijsque mendican-
 tium ordines ante annum pro-
 bationis elapsam, quenquam
 ad sui ordinis professionem,
 vel seculi renunciationem fa-
 ciendam, recipere non pos-
 sunt. quòd si fortè contra fe-
 cerint, & is qui sic receptus fue-
 rit, eorundem ordini mini-
 mè alligabitur, & receptores à
 receptione ad professionem quo-
 rumlibet suspensi, tam excom-
 municationi, quàm alijs pœnis,
 quæ huiusmodi regularibus
 pro culpis infligi solent, grauiori-
 bus subiiciendi erunt.

Delatio habitus tacitam ostendit professio-
nem, & unusquisque debet se conformare cum
habitu quem gerit. h. d.

Tacitè proficitur quis, cum
 idoneis coniecturis apparet^e,
 quòd perpetuò vult domino in
 religione seruire, & vitam du-
 cere monachalem: vtputà, habi-
 tum post annum retinendo, v-
 bi is nouitijs & professis com-
 muni & indistinctus est^f: vel
 professorum habitum suscipiē-
 do, vbi is distinctus habetur.
 Vnde & Tolerano Concilio in-
 ductum est, vt clerici, qui se fin-
 gunt habitu & nomine mona-
 chos,

d cap. consti-
tutionem.
eodem tit.
in 6.

e cap. statu-
mus. extra.
cod. tit.

f cap. 1. §. 1.
cod. tit. in
6. cap. ex
parte. extra.
cod. tit.

chos, & non sunt, corrigantur, & veri monachi fiant.

Ponit differentiam inter expressam & tacitam professionem. h. d.

Vtrum autem quis expressè professus fuerit, an tacitè, interdum multum interest. Expressa enim professio, etiam seculari habitu non mutato^a, illi religioni præcisè obligat quam quis professus fuerit. Tacitè^b verò facta infra probationis annum, per habitus, qui profitentibus tantum datur, susceptionem, non illi specialiter, cuius est susceptus habitus, sed generaliter religioni recipientè obligat, dum tamen legitime sit ætatis, ac sciens & prudens triduo in eius habitus delatione persevererit.

Beneficium non uacat per religionis ingressum ante professionem, nisi de consensu ingressi. h. d.

Et si contigerit eum, qui religionem ingreditur, beneficium retinere^c, intra probationis annum non erit alicui conferendum: sed interim per aliū assignata sibi congrua de prouentibus portione, beneficio inserviendum erit. Si tamen ingressi ad id accedat assensus, aut quòd vitam mutare voluerit, liquidò appareat, aut legitimam professionem emisit, beneficium alteri liberè conferri poterit.

Qui vitam regularem uouit, monasterium

ingredi debet, non obstante quòd fuerit prælatum consecutus. h. d.

Is quoque, qui votum de ingressu religionis compos mentis emisit, ut monachus fiat, cogendus erit. Usque ad eò enim Deo voti ligat emissio, ut etià si quis post votum prælaturam fuerit consecutus, Domino tamen promissa reddere sit compellendus.

Per uotum solenne derogatur simplici. h. d.

Illud quæri potest, Si quis post votum^d de certa religione intranda emissum, aliam religionem etiam laxiorem ingrediatur, & in eadem profiteatur, ibidemne possit, voto non obstante priore, licitè remanere? in qua specie, cum per secundum solenne votum priori simplici derogari potuerit, responsum est, posse monachum in ea religione, in qua professus est, remanere: eidem tamen pro voto non completo, pœnitentiam imponendam. Est autem in proposito votum simplex, quod non est aliqua professione munitum. Solenne verò est, quod quis per professionem tacitam, vel expressam comprobauit.

Semel factus monachus, cogitur remanere in monasterio. h. d.

Is igitur, qui legitima in ætate constitutus, habitum semel induit spontè, religiosum propositum vltro susceptum deferere nõ poterit, sed proprio Abbati

h

^a cap. non solum. §. sed expressè. de regularibus. in 6.

^b d. cap. non solum. §. facile.

^c cap. beneficium. eod. tit. in 6.

^d cap. per. eod. de tit. in 6.

obediens, in castitate in proprio deget monasterio.

Monachus non potest aliquid proprium habere, nec contra hoc potest Papa dispensare. h. d.

a cap. cum ad monasterium. extra. de statu monachorum.

Sed^a nec aliquid proprium possidere debet: & si quid habet, totum in continentem resignabit. Nam abdicatio proprietatis adeo est annexa regulæ monachali, ut contra eam nec summus Pontifex possit licentiam indulgere. Et si proprietas apud quenquam inuenta fuerit in morte, is est Christiana sepultura priuandus, & sepultus exhumandus: prout etiam beatus Gregorius, se fecisse narrat.

Potest monachus transire solum in arctiorem religionem & si dubitetur, an sit arctior, in quam monachus uult migrare, statuit iudicio Abbatis. h. d.

b cap. Ioannes. extra. cod. tit.

Sed nec temerè monachus de monasterio^b in monasterium migrare permittendus est, nisi monasterium, ad quod transitum facere cupit, districtius existat.

c cap. licet. extra. de quibusdam. extra. cod. tit.

Quo^c calu, nullo obstante priuilegio, prelati monacho sine difficultate debet transeundi licentiam indulgere, ne videatur propositum impedire diuinitus inspiratum. Quod si fortè probabiliter dubitetur, utrum quis velit ad ordinem arctiorem transire, an ad laxiorem, ex charitate, an ex temeritate, superioris est iudicium requirendum, ne

fortè angelus Sathanæ in lucis Angelum se transformet.

Mendicantes solum in ordine Carthusiensium migrare possunt. h. d.

Mendicantibus^d verò approbatis, qui pretextu arctioris ducentis vitæ ad monasterium confugiunt, etiam si auctoritate Apostolica fuerint muniti, Clemens quintus, sacro approbante Concilio, interdixit ne vocem aut locum in Capitulo talis monasterij haberent, neve ad prioratus administrationes, aut quecunque officia assumi possent. Sed nouissimè^e Martinus quartus omnino vetuit, Mendicantes ad aliquem monasticum ordinem, excepto ordine Carthusiensium, sine speciali sedis Apostolicæ concessione transire: tam recipientibus, quam receptis, ipso facto excommunicationis pœnam incursum.

d Clem. 1. eod. tit. de regulis.

e Extr. 1. communi. de regulis.

Abbatibus debent perquirere fugitivos, & monachi non possunt præesse Ecclesijs parochialibus, licet secus sit in regularibus. h. d.

Fugitiuus^f verò debent Abbatibus sollicitè perquirere, & ut ad monasterium & frugem melioris vitæ reuertantur, oportunitis remedijs prouidere, nec ordinarios qui eorum suppleant negligentiam, expectare. Singuli quoque monachi per villas, & oppida non debent discurre, nec per quascunque parochiales Ecclesias disponi: quod in regularibus, cum regulæ inserui-

f cap. fin. extra. cod. tit.

g cap. 2. extra. de statu monachorum.

seruiant laxiori, specialiter cautum non inuenitur. Ideoque, ^a illis cum minori difficultate parochialibus Ecclesijs præesse permittitur.

a. ca. quod Dei. de stat. monach. extra.

Quomodo & quibus sit eligendus in Abbatem. h. d.

Vt autem inuiolabiliter monastica disciplina custodiatur, de congregatione monachorum Abbas eligendus est ^b, quem ordo vitæ & meritum magis poposcerit ordinari, ut vni tantum præsit monasterio, qui cautus sit in regimine, humilis, & discretus, & cui monachi cum omni obedientia & deuotione subiaceant.

b. can. Abbatem. cum duobus seq. 18. q. 2.

Non professus non potest eligi in Abbatem, sed bene in Episcopum. h. d.

Et propterea cum in magistrum ^c assumi non debeat, qui formam discipuli non assumpsit, nec sit præficiendus, qui subesse non nouit: Religiosus, qui regularem ordinem antè non fuerit expressè professus ^d, in Abbatem, vel ad aliam regularium prælaturam eligi non poterit: quãquam ad Episcopalem dignitatem, talis in secularibus vel regularibus Ecclesijs eligi minimè prohibeatur.

c. cap. cum in magistrum. extr. de elect.

d. cap. nullus religiosus. de elect. in 6.

Visitatores creandi, & quid agere debeant. h. d.

Visitatores quoque in capitulo creandi sunt secundum formam generalis Concilij ^e, qui visitationis officium exequantur, & omnia, quæ Viennensi concilio ^f constituta sunt, fideliter obseruari faciãt, & de statu monasteriorum, & obseruatijs regularibus diligenter inquirent: & tã in spiritualibus, quàm in temporalibus corrigant & reforment, quæ viderint corrigenda, & omnia secundum Honorianæ constitutionis tenorem prosequantur.

e. cap. in singulis. & c. a. seq. extr. de stat. monac. clem. 1. eod. tit. de stat. monach.

Non debet quis inuenire, uel fundare nouam religionem. h. d.

Nouissimè ^g sciendum est, generali concilio semel atque iterum cautum esse, ne quis in posterum nouam religionem inueniat: sed quòd, quicumque ad religionem conuerti voluerit, vnã de probatis assumat. Similiter etiam de ijs, qui religiosam domum de nouo fundare voluerint, cautum est, ut regulam & institutionem de probatis assumant.

g. cap. fin. ext. de religiof. dom.

FINIS LIBRI

primi.

h 2